

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
SİNEMA-TV ANASANAT DALI

**ANADOLU VE TÜRK İNANIŞLARI'NA AİT
ÖGELERİN, SON DÖNEM TÜRK KORKU
SİNEMASI'NDA HİKAYE OLARAK
KULLANILMASI
“ALKARISI İNANCI”**

Yüksek Lisans Tezi

Rıza Türker

Yrd. Doç. Nigar Çapan Kavruk

İstanbul – 2008

T.C. MARMARA ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
MÜDÜRLÜĞÜ

TUTANAK (YL – 1)   Tarih: 17 Kasım 2008

Sinema-TV Anasanat Dalı Yüksek Lisans programı 10120641 no.'lu öğrencisi Rıza TÜRKER'in Lisansüstü Öğretim Yönetmeliği'nin 14. maddesine göre hazırlayarak Enstitü'ye verdiği "ANADOLU VE TÜRK İNANIŞLARINA AİT ÖGELERİN SON DÖNEM TÜRK KORKU SİNEMASI'NDA HİKAYE OLARAK KULLANILMASI" "ALKARISI İNANCI" adlı tezini, Enstitü Yönetim Kurulunun 21.10.2008 günü yapılan toplantısında tayin edilen aşağıda isimleri ve imzaları bulunan biz jüri üyeleri huzurunda ilgili yönetmeliğin 15. maddesi gereğince ...35... dakika süre ile savunmuş ve sonuçta ;

A) Yüksek Lisans öğrencisi Rıza TÜRKER'in tez savunmasında *başarılı* olduğu *aybırlığı* ile kararlaştırılmıştır.

B) Adı geçen öğrencinin başarısız olması halinde kendisine tezini düzeltmesi veya yeniden yazılabilmesi için ..... ay süre tanınmıştır.

İşbu tutanak 3 (üç) nüsha tanzim edilmiş ve Enstitü Müdürlüğü' ne sunulmak üzere tarafımızdan imzalanmıştır.

Yrd.Doç. Nigar ÇAPAN KAVRUK   Prof. Selahattin YILDIZ   Prof. Barbaros GÜRSEL
DANIŞMAN   ÜYE   ÜYE

N. Çapan Kavruk

Selahattin Yıldız

Barbaros Gürsel

Prof.Semir ASLANYÜREK
YEDEK ÜYE

Yrd.Doç. Bülent ERUTKU
YEDEK ÜYE

MADDE 15. :

a) Tezli Yüksek Lisans programındaki bir öğrenci, elde ettiği sonuçları ilgili kurul tarafından belirlenen kurallara uygun biçimde yazmak ve tezini jüri önünde savunmak zorundadır.

b) Yüksek Lisans tez jürisi, ilgili anasanat dalı başkanlığı' nın önerisi ve yönetim kurulu onayı ile atanır. Jüri, biri öğrencinin tez danışmanı ve en az biri yüksek öğretim kurumu içindeki başka bir anasanat dalından veya başka bir yükseköğretim kurumundan olmak üzere üç veya beş kişiden oluşur. Jürinin üç kişiden oluşması durumunda ikinci tez danışmanı jüri üyesi olamaz.

c) Jüri üyeleri, söz konusu tezin kendilerine teslim edildiği tarihten itibaren en geç bir ay içinde toplanarak öğrenciyi tez sınavına alır. Tez sınavı, tez çalışmasının sunulması ve bunu izleyen soru – cevap bölümünden oluşur. Sınav süresi en az 45, en çok 90 dakikadır.

d) Tez sınavının tamamlanmasından sonra jüri tez hakkında salt çoğunlukla " kabul ", " red " veya " düzeltme " kararı verir. Bu karar ilgili anasanat dalı başkanlığınca tez sınavını izleyen üç gün içinde ilgili enstitüye tutanakla bildirilir. Tezi reddedilen öğrencinin enstitü ile ilişkisi kesilir. Tezi hakkında düzeltme kararı verilen öğrenci en geç üç ay içinde gereğini yaparak tezini aynı jüri önünde tekrar savunur. Bu savunma sonunda da tezi kabul edilmeyen öğrencinin enstitü ile ilişkisi kesilir.

Tutanağı Tanzim Eden :

Neslihan POLAT
Enstitü Sekreteri

ÖNSÖZ

Günümüz Türk Sineması, son dönemlerinde farklı arayışlara yönelmiş ve bugüne kadar çok fazla örneğini göremediğimiz “Korku Sineması” türünde örnekler çıkarmaya başlamıştır.

Kaynaklarını ise genelde pek de bilgi gerektirmeyen, hemen herkesin bildiği ruhani ve doğaüstü olaylardan almaktadırlar. Cinler ve periler gibi metafizik varlıklar, gösterilen ilgi nedeni ile hem sinemada hem de televizyonda kendilerine bir hayli yer edinmiştir.

Özellikle son birkaç sene içerisinde üretilen ve konularını ruhâni inanışlardan alan televizyon programları ve diziler ile Dabbe, Semum ve Musallat gibi sinema filmleri, yapımcılar ve yönetmenler açısından yeni bir çıkış kapısı hâline gelmiştir.

Kaynak araştırması yönünden zayıf olan bu yapımlarda, anlatılmak istenen konu gölgede kalırken, seyirciyi germe ya da korkutma işlevi klişeleşmiş Amerikan filmlerinden örnek alınmıştır.

Oysa ki Anadolu ve Türk efsaneleri içerisinde yer alan yüzlerce karakterin her biri, yapılacak yeni işler için ilham kaynağı olmakta yeterlidir. Her bir karakterin kendine ait hikayesi ve bu hikayelerin farklı versiyonları vardır. Ne kadar çok çeşitlilik olursa olsun, bu karakterlerin; iyi işlendiği takdirde, sinemanın “korku” türüne hizmet edebileceği gerçeği kaçınılmazdır.

Tüm bu karakterlerin içerisinde seçtiğim “Alkarısı” ile; mistik korku hikayelerinin ve hurafelerin sinemaya uyarlanması hususunda bir çalışma yaparak; sonuca ulaşmaya çalışmamın asıl nedeni budur.

Araştırmalarından faydalandığım tüm yazar ve araştırmacılara, çekimlerde beni yalnız bırakmayan annem, babam ve kızkardeşime; bilgileri ve emeğiyle filme büyük katkı sağlayan Mehmet Getizmen ve yönetmeni olduğu AGA Tiyatro Grubu’na sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	I
ÖZET.....	V
YABANCI DİLDE ÖZET.....	VI
GİRİŞ.....	VII
1. TÜRK SİNEMASI'NDA MİTİK KORKU ÖĞELERİ.....	1
1.1. ÖRNEK FİLMER VE İNCELEMELERİ.....	2
1.1.2. ANADOLU VE TÜRK İNANIŞLARI'NIN HİKAYE OLARAK KULLANILMASI.....	4
1.2 . ANADOLU VE TÜRK HALKLARI'NIN MİTİK YAPISI.....	6
1.3. BOZULMADAN DEVAM EDEN ESKİ TÜRK İNANIŞLARI.....	6
1.3.1. HURAFELER,EFSENELER VE İNANIŞLAR.....	7
1.3.1.1) BEZ-ÇAPUT BAĞLAMA.....	7
1.3.1.2) BUHUR.....	7
1.3.1.3) BÜYÜ.....	8
1.3.1.4) CİN ve PERİ.....	8
1.3.1.5) HORTLAK	9
1.3.1.6) MUSKA ve BOYLAMA.....	10
1.3.1.7) NAZAR (GÖZ)DEĞMESİ.....	10

1.3.2. ESKİ TÜRK İNANÇLARI VE GÜNÜMÜZ GELENEKLERİ	
ARASINDAKİ İLİŞKİ.....	12
1.4. MİTİK VARLIKLAR ANSİKLOPEDİSİ.....	13
1.5. ALKARISI.....	28
1.6. ERKEN VE SAKAT MEYDANA GELEN	
DOĞUMLARDA ALKARISI İNANCI.....	35
1.7. ALKARISI HİKAYELERİ.....	37
1.8. RÖPORTAJLAR.....	39
2. “ALKARISI İNANCI” FİLMİ.....	43
2.1. KONU.....	43
2.2. SİNOPSİS.....	43
2.3. AMAÇ.....	44
2.4. ÇEKİM TEKNİKLERİ VE İÇERİK.....	45
2.4.1. MEKAN SEÇİMİ VE KADRO	45
2.4.2. PRODÜKSİYON AŞAMASI VE HAZIRLIKLAR.....	46
2.4.3. ÇEKİMLER.....	47
2.4.4. KURGU.....	50
2.5. TRETMAN.....	51
2.6. SENARYO.....	53

2.7. ÇALIŞMA TAKVİMİ.....	59
2.8. MALZEME VE EKİPMAN LİSTESİ.....	59
2.9. KÜNYE.....	60
SONUÇ.....	61
KAYNAKÇA.....	63
EKLER.....	64

ÖZET

Tez çalışmamın ilk bölümünde, Türk Sineması'nda mitik korku öğelerinin kullanımı konusuna değinilmiştir. Bu tarzda yapılmış filmler inceledikten sonra, bu filmlerde yer alan hikaye sorununa bir çözüm olarak Türk ve Anadolu İnanışları'nın sunulmasına yönelik bir fikir ortaya atılmıştır.

Bu konuda kaynak olarak gösterilen efsane ve inanışların Türk Halkları içerisindeki yeri incelenmiş, bu inanmalara bağlı olarak halen varlığını sürdüren çeşitli ritüellerden bahsedilmiş ve Türk İnanışları'nda yer alan mitik varlıklar hakkında, küçük çapta bir ansiklopedi hazırlanıp sunulmuştur.

Ansiklopedinin sonrasında tez filmine ismini veren Alkarısı adlı mitik varlığa ait inanmaların, ritüellerin bölgesel olarak incelemeleri yapılmıştır.

Geçmişten günümüze kadar süregelen Türkî ritüellere ve inanç sistemine ait bilgiler derlenerek, Alkarısı'na ait inancın tıbbi durumu hakkında da ufak bir bilgilendirme yazısı yazılmıştır.

Ayrıca bu bölümde, "Alkarısı" ele alınıp, Alkarısı hakkında anlatılan öykülere yer verilmiş ve konuyla ilgili yapılan röportajlardan örnekler yayınlanmıştır.

Tüm bu araştırmalardan sonra, ikinci bölümde "ALKARISI İNANCI" adlı tez filminin amacı, biçimsel yapısı ve senaryosu ile kullanılan ekipmanlar ve çekim teknikleri ele alınmıştır. Filmin künyesi ve oyuncu listesinin de verilmesinin ardından, tez çalışmasının sonuca ulaştırıldığı kısım gelmektedir.

Ekler kısmında ise filmde kareler, kullanılan aletlere yönelik teknik çizim ve fotoğraflar ile birkaç sahnenin çekiminden önce hazırlanan çizimler yer almaktadır.

SUMMARY

In the first chapter of my thesis, subject named; “Mythical horror elements in Turkish Cinema” was mentioning. Also, there is an investigation about movies which are done in this genre. After that, there is an idea about presentation of Turkish and Anatolian beliefs as a solution for the story problem in those movies.

The beliefs and legends, which are shown as source for this subject, were investigated according to their place in Turkish folks and the rituals which are still exist were mentioned. Also a little encyclopedia about mythic creatures in Turkish folklore was prepared and presented.

At the end of the encyclopedia, there are regional investigations about superstitions, beliefs and rituals of the creature named “Alkarısı” which is also gave the name of movie. After that, knowledge of the Turkish rituals and belief systems from past to today was presented and an article about the medical side of the belief of Alkarısı was written.

Also in this chapter the creature named “Alkarısı” was taken up and the stories especially belongs to her were presented with the examples of interviews.

After all those research, in the second chapter; the purpose, the formal content and the scenery of the movie named “Alkarısı” were taken up with the information about equipments and technics which were used in movie. After the the movie identity and the list of actors were given, the conclusion part of my thesis was come.

In the appendix part, scenes from movie, technical drawings of some tools and some photographs were presented.

GİRİŞ

“Korku filmleri korkuyu yaratmazlar, onları serbest bırakırlar!” demiş, ünlü korku filmi yönetmeni Wes Craven.

İnsanın sinema salonuyla tanışması, çocuk yaşta gittiği bir korku filmi ile başlıyorsa eğer; bilin ki o insan gelecekte korku filmlerine tutulacaktır. Her fırsatta korku filmi izleyecek ve bundan zevk alacaktır.

Bu söylediklerim tüm insanlar için geçerli midir bilinmez ama, benim için geçerli olduğu su götürmez bir gerçek. Çocuk yaştan beri bağımlısı olduğum “korku” kavramı; dinlediklerim, gördüklerim ve yaşadıklarım beni adım adım sinema sanatının içine soktu. Ailemizin kökeni, hem anne hem de baba tarafımda yer alan kişiler ve tüm bu kişilere ait hikayeler ise beni Anadolu’nun mistik dünyasında bir yolculuk yapmaya zorladı.

Araştırmalarımın ilk safhasında, büyüklerimin anlattıklarının sadece birer hikaye olduğunu düşünürken, ilerleyen zamanlarda farklı ağızlardan duyduklarımın olan benzerlikleri beni daha derin düşünmeye yöneltti. Birbirini daha önce hiç görmemiş, farklı zamanlarda farklı mekanlarda yaşamış insanların sürekli aynı şeyleri anlatması; bu dünyada henüz açılmamış (aslında kapatılmış) kapıların olduğunu ispat eder gibiydi. Ve kendime sürekli tekrarlayıp durduğum şu oldu: **“Bu tezi hazırlamak kaderimde varmış!”**

Yaptığım bu çalışma ile, Anadolu’nun barındırdığı binlerce yıllık hikayelerin; en azından bir tanesine –pek değinilmeyen ama iyi bilinen bir tanesine- ışık tutmaktı amacım. Filmimde anlattığım hikayenin (büyük ölçüde değiştirilmiş olsa da) yaşanmış bir olaydan uyarlandığını ve bu olayı yaşayan kişinin büyük dedem olduğunu söylemem ise sanırım araştırmaya başlama nedenimi büyük ölçüde ortaya koyacaktır.

Fiziksel dünyanın giderek çamura saplandığı bir dönemde, maddenin ruha karşı olan üstünlüğünü seyrediyor olmak ve bu uğurda bir şeyler yapamamak kaçımıza acı verir bilemem. Yine de ben ve benim gibi birileri ortaya çıkıp rahatlıkla şunu söyleyebilecektir: “Maddeye ve bedene bu kadar takılıp kalmanız yersiz. Her birimiz uçsuz bucaksız bir enerjiden kopup gelmiş zerrecikleriz. Ve gitmemiz gereken tek yer, geldiğimiz o sonsuz enerji!”

Kalbimizin kapılarını kapatalı çok oldu. Farkındayım. Yaşanan olaylar rivayetlere, rivayetler hikayelere ve hikayeler hurafelere dönüştürüldü. Gerçek saklandı ve yalanlandı. Bir zamanlar herkesin kulağına küpe olan öğütler, şimdi sadece unutulup giden boş laflar hâline geldi. Alkarısı, Gulyabani, Mekir, Cazı vs. hepsi birer hikaye kahramanına dönüştü. Korkulması gerekenler korkulmaz oldu. Ve yerlerini din şarlatanlarının uydurma karakterlerine ve yalan yanlış öğretilerine bıraktı.

İşte tüm bu durum içerisinde, çektiğim bu film ve yaptığım bu araştırma ile tesadüf denen bir şeyin olmadığını, anlatılan her hikayede bir gerçeklik payı olduğunu hatırlatmayı hedefledim.

1. TÜRK SINEMASI'NDA MİTİK KORKU ÖĞELERİ

Türk Sineması, dönem dönem çıkmaza düştüğünde; kendini ve yurtdışını tekrarlayan bir hâl alır. Bu bir genellemeden ibarettir ve arada sırada bu kalıpları yıkmak adına cesaret isteyen denemeler gerçekleştirilir.

Avantür dönemin erotik filmleri, ya da çizgiroman kahramanlarının ucuz uyarlamaları; hep bu maddi sıkıntı döneminde çekilmiştir. Bu dönemde çoğu yönetmen “kısa yoldan kâr etme” güdüsüyle filmler çıkarmıştır.

İç karışıklıklar ve darbe döneminin ardından seksenli yıllarda Türk Sineması, entelektüel anlamda zenginleşmiş ve toplumsal içerikli sinema filmleri yapılmaya başlanmıştır. Yine de hem Yeşilçam, hem de Yeşilçam sonrası dönemde hiçe sayılan ve birkaç uyarılama dışında örneği olmayan korku türü, ancak 90'ların sonunda dikkat çekmeye başlamıştır.

Türk Sineması'nın doksanlar ve sonrasında yakaladığı yükseliş, temel olarak iki ana kaynaktan beslenir. İlki, Türkiye'deki sinema ortamına seksenlerin sonuna kadar egemen olmuş popüler Amerikan Sineması'nın izinden giden ve bu kültürel dayatmanın ürünü olan filmler, ikincisi ise daha şahsî bir sinema anlayışının üreticisi olan, sinemayı bir sanat formu ve anlatım aracı olarak benimseyen, belirgin biçimde bir arayışın, sinema düşüncesinin, alternatif sinemanın izini sürenler. İki binli yıllarda yaşanmakta olan toplumsal, ekonomik, kültürel değişim ve gelişimler içerisinde bu iki sinema anlayışının birlikte var olmayı sürdüreceğine işaret etmektedir.

Popüler Sinema, kitle iletişimi ve popüler kültür var olduğu sürece varlığını sürdürecektir bir olgudur. Bir bakıma, kitle kültürü ve kitle iletişiminin en etkili aracı ve taşıyıcısı konumundadır ve bu popüler sinemaya büyük bir yaşam alanı sağlamaktadır. Türk Sineması, iki binli yıllarda Türkiye toplumunu sarıp sarmalayan popüler kültürün sonucu olarak popüler sinemaya genel bir eğilim göstermektedir. Yapım-dağıtım-gösterim zinciri içinde geri dönüşü daha az risk taşıyan, bir anlamda seyirci garantili hale gelen bu filmlerin alternatifi olan, kişisel sinema çabaları da vardır.

Doksanlı yıllardan günümüze bakıldığında Türk Sineması, altmışlı yıllarda yakaladığı popülariteyi yeniden yakalamıştır. Popüler sinemanın bu “yeniden doğuşu” iki binli yıllara gelindiğinde tırmanışa dönüşmüştür. Televizyon dizilerinin sayısının yüzleri aştığı bu dönemde seyirci beğeni ve beklentileri üretim hızına paralel olarak artmıştır. Televizyon alanındaki bu durum sinema alanına da sıçramıştır.

Oluşan beklenti ve arzuların temelinde eğlenme, hoşça vakit geçirme,gülme, rahatlama vardır. Sinema seyircisi, hiçbir zihinsel zorlama, sorgulama ve düşünme zorunluluğu hissetmeyeceği tema ve konulara bu kültürel iklimin dayatmaları nedeniyle ilgi duymaktadır. Daha kişisel, sanatsal, estetik değerler içeren estetik donanımı güçlü, alternatif sinema örnekleri bu seyirciye sıkıcı, katlanılmaz gelmektedir. Bu anlamda popüler sinema ‘kaçış sinemasıdır’. Bu kaçış gündelik hayatın sıradanlaştırdığı, rutin, sıkıntılı, kendine ve çevresine yabancılaşmış insanın kaçışıdır.

1.1. ÖRNEK FİLMLER VE İNCELEMELERİ

Tüm bu kaçış olgusu içerisinde, son dönemde hızlı bir biçimde tüketilmeye çalışılan bir olgu ise mistisizmdir. Temel olarak bakıldığında, son dönemde televizyon kanallarında yayınlanan ve oldukça rağbet gören ruhani konulu yapımlar; sinema yönetmenlerinin dikkatini çekmiş gibi görülmektedir. Bu amaçta, son dönem Türk Sineması’nda korku öğelerine yer verilmesi, ve bu korku filmlerinin önemli bir kısmının konusunu metafizik olaylardan alması kaçınılmaz olmuştur. Ruhani varlıkların ve metafizik öğelerin kullanıldığı filmlere baktığımızda, aslında ilk örneklerden birisinin korku türü dışında yer aldığını görürüz.

1976 yılında Ertem Eğilmez’in yönettiği **Süt Kardeşler** adlı komedi filmi, Anadolu Efsaneleri’nde yer alan Gulyabani adlı varlığı içermektedir. Filmin kısaca konusu şöyledir:

“Melek Hanım, Ramazan’ı sutoğlu sanıp konağına alır. Aslında sutoğlu Şaban’dır. Ağabeyi Hüsamettin’den çekinip, Ramazan’ı damadı Bayram olarak tanıtır. Hem Hüsamettin hem de Şaban konağın güzel kızı Bihter’e aşık olurlar. Melek Hanım’ı delirtip ondan kurtulmak isteyen Bayram’ın babası Kerami Bey bir adam tutarak ev

*halkını korkutmaya çalışır. Sahte bir **Gulyabani**'yi geceleri eve salarak, planını uygulamak ister ama bu yalan rüzgarı içerisinde gerçekler ortaya çıkmaya başlayınca işler iyice karışır."*

Süt Kardeşler adlı filmde iki yıl önce, Metin Erksan'ın yönettiği ve **Exorcist** adlı Amerikan yapımından uyarılma **Şeytan** ise orijinalinin ucuz bir kopyası olmaktan öteye gidemese de Türk Sineması'nda inanç ögesi kullanılması konusunda bir ilk olmuştur.

Uzun bir süre boyunca, muhteviyatında inanışlar, hurafeler ya da efsaneler barındıran filmler çekilmezken; bu durum 2004 senesinde Orhan Oğuz'un yönetmenliğini yaptığı **Büyü** filmiyle değişmiştir. Filmde Artuklu Kralı Sultan Salih'in kitabını araştırmak için lanetli bir köye giden bir grup arkeologun başına musallat olan büyüsel varlıklar ve cinler anlatılmaktadır. İçerik olarak yoruma açık olan film, ikibinli yılların Türk Sineması'nda önemli bir kapı aralaması yönünden hiçe sayılmamalıdır.

2005 senesinde ise Hasan Karacadağ adlı yönetmen, **D@bbe** filmiyle ortaya çıkmıştır. Uzun yıllar Japonya'da kalan ve Japon korku türünden etkilenen yönetmen; 2001 yapımı **Kairo** adlı Japon korku filmini elden geçirmiş ve dinsel varlıklarla süsleyerek Türk izleyicisine sunmuştur. D@bbe'den bir yıl sonra çekilen ve ülkemizde de gösterilen **Pulse** (Nabız) adlı film ise Kairo'nun birebir uyarlaması olmakla birlikte, D@bbe'nin esinlenme bir film olduğunu bilmeyen Türk seyircisinde şaşkınlık yaratmıştır.

D@bbe, temel olarak kıyamet alametlerinden biri olan "Cinlerin insanlara görünmesi" konusunu işlemektedir. Gel gelelim ki, filmde işlenen cin kavramı, Büyü filminde yer alan İslam öncesi döneme ait cin tasvirinden farklı biçimde ele alınmış ve İslam motifli cinlere ait hikaye, filmin ana konusu olmuştur. Bu varlıklar; Şamanizm'de, Kamalık'ta ya da Baksı'lıkta adı geçen ateş varlıklarından tamamen farklıdır.

Cin kavramı birden bire yönetmenlerin gözdesi haline gelmiş ve 2007 yılında bu konuyu işleyen iki film yapılmıştır. Bunlardan ilki Alper Mestçi'nin çekmiş olduğu **Musallat**'tır. Konu olarak diğerlerinden farklı olmakla birlikte, İslamî öğelerle bezenmiş

bir filmidir.Ayrıca filmde muska yazma,tırnak çizme,döverecek cin çıkartma gibi bir çok hurafi inanca da göndermeler yapılmıştır.Ayrıca öteki alem diye tabir edilen ruhani varlıklar alemi ile insan alemi arasındaki köprü ele alınmış ve cin-insan aşkı konu olarak işlenmiştir.

2007'de çekilen bir diğer film ise, yine Hasan Karacadağ'ın yönetmenliğini yaptığı **Semum** adlı korku filmidir. Bir sinema filminden ziyade, bir TV filmini andıran eser, içerik olarak Nar-ı Semum denen ateş varlıklarını (cinleri) ele almıştır.Konu olarak ise Musallat ile özdeşleştirmek mümkündür çünkü her iki film de temelinde, insana musallat olan cinleri ele almaktadır.

Aynı yıl Kamil Aydın'ın yönetmenliğini yaptığı **Kutsal Damacana** ise,komedi tarzında olmakla birlikte, Şeytan tarafından ele geçirilen bir kız ve ona yardım etmek için gelen sahte bir rahibin komik (!) macerasını anlatır.

1.1.2. ANADOLU VE TÜRK İNANIŞLARI'NIN HİKAYE OLARAK KULLANILMASI

Son dönemlerde yapılan Türk Korku filmlerine baktığımızda;korku unsuru olarak efsanelerin veya hurafelerin kullanılması dendiği zaman, Türk Sineması halen cinler ve şeytanlardan öteye gidememiş bir durumdadır.Oysa ki bu topraklar üzerinde anlatılan binlerce hikaye ve varlık söz konusudur.

Sözkonusu varlıklar ve bu varlıklara ait hikayeler, günümüze kadar anlatılagelen bir hikayeler bütünü olarak görülmektedir. Giderek efsaneleşen bu hikayeler, kimi zaman karşımıza boş inanışlar olarak çıksa da Anadolu'da şu an bile yaygın bir hâlde karşımıza çıkmaları söz konusudur.

Metropolleşen kentler içerisinde yalnızca göç yoluyla gelmiş ileri yaştaki insanlar tarafından bilinmekle birlikte, Doğu ve Güneydoğu Anadolu'nun pek çok kesiminde halk, bu inanışlara bağlı bir biçimde yaşamaktadır.

Örneğin bu inanmalardan bir tanesi olan Alkarısı, Çin Seddi'nden Akdeniz kıyılarına; Buz Denizi'nden Hind'e kadar yayılmış bir inanıştır. Bütün Türk Boyları'nda bilinen Alkarısı; Albastı, Al, Albıs, Albis, Almış, Almış, gibi isimlerle anılır.

Bu inanış sisteminin geçmişi, çok eskilere dayanmaktadır. Türkler'in,İslamiyet'ten önceki dinleri olan Şamanizm'de ,Alkarısı ve Al basması olarak nitelendirilen "kötü ruhla" ilgili bir çok inanış vardır.Yakutlar'da, Kırgızlar'da, Kazaklar'da, Özbekler'de, Kazanlar'da, vs. loğusayı, Alkarısı'ndan korumak için değişik çarelere başvurulur.

Hâlen yoğun biçimde dikkate alınan ve Türk Halkı ile özdeşleşmiş bu tipteki hikayelerin ya da inanmaların, günümüzde bile korkutucu ve dikkat edilesi yapıda olması, elbette ki sanatsal açıdan bulunmaz bir hazine olarak algılanmalıdır. Edebiyattan sinemaya kadar, bu inanmaların sanatın her türlü alanında kendisine yer bulabileceği kesindir. Özellikle son dönem Türk Sineması'na ve bu sinema içinde yer alan "Korku Sineması" alt başlığına baktığımızda, giderek kısırlaşan durumun yok edilmesinde önemli bir rol oynayacağını söyleyebiliriz.

Yapılan araştırma ve derlemeler ile bu tip hikayelerin,efsanelerin ve hatta hurafelerin Türk Toplumuna yazınsal anlamda kazandırılması ile, dramaturjik anlamda içi oldukça dolu, sırtını tarihe,örflere ve âdetlere dayamış ve gerçek hikayelerden uyarlanmış filmler çıkarılması muhtemeldir.

Kaldı ki, sinema sektörünün gişe konusunda en önemli ismi olan Amerikan Sineması'nın kendisini tükettiğini ve Uzakdoğu'nun bu tip inanmalara dayanarak yapılan filmlerini yeniden çekip pazara sürdüğünü gördükten sonra, atik davranan taraf olmak ve kendi hikayelerimizi başkalarının eline teslim etmeden, bir an evvel bu malzemeyi kullanmak öncelikli görevimiz olmalıdır.

Söz konusu malzemenin çeşitliliğini görmek ve gerçekten sinema içerisinde kullanılabilecek kadar zengin olup olmadığını anlamak içinse, Anadolu ve Türk İnanışları hakkında yeterince bilgiye sahip olmamız gerekmektedir.

1.2. ANADOLU VE TÜRK HALKLARI'NIN MİTİK YAPISI

Son yıllarda yapılan araştırmalarla ve Sümer, Asur gibi medeniyetlere ait yazıtların/tabletlerin çevirileriyle ortaya dinler dışı yeni görüşler çıkmış, insanlığın Adem ve Havva'dan değil, Enki ve Enlil adlı eterik varlıklardan türediği savunulmaya başlamıştır. Şu an için dar bir alana hapsedilmiş olan ve azınlıkların inandığı bu görüşe göre, Tanrı Enki'nin yarattığı ilk halk olarak, Orta Asya'daki ilk Türk kavmi işaret edilmektedir. Ergenekon adlı efsaneye ev sahipliği yapan Türk Halkı, oldukça geniş bir efsaneler yelpazesine sahiptir. Dede Korkut öykülerinde anlatılan Türk hakanlarının metafizik varlıklarla olan ilişkileri, onlardan çoğalmaları gibi pek çok unsur; hemen yanımızda yer alan Avrupa'nın kendi efsanelerini yaratmasında ana kaynak olmuştur.

Metropolleşen şehirlerde giderek hurafe halini alan çoğu Türk inancı, şu anda bile Anadolu'da varlığını korumaya devam etmektedir. Bunun ana nedeni olarak, büyük şehirlerde giderek yozlaşan ve benliğini kaybetme aşamasındaki kültürü göstermek sanırım yanlış olmaz.

Giderek iç içe geçen kültürel temalar ise inanışların adaptasyonu sonucunu doğurmuştur. Buna örnek olarak; Şamanlık'ta yer alan elementer inanç yapısının , İslamiyet sonrası Türk Halkı'nda bulunan Sufi inançla örtüşmesini verebiliriz. Dolayısı ile Orta Asya kökenli pek çok inanç, yerini günümüz İslami İnanç Sistemi'ne bırakmıştır. Bir zamanlar Türk Halkı'nın yaşantısını oluşturan kimi kural ve kaideler, İslamiyet sonrası Batıl İnanç olarak lanse edilmiş ve hurafe olarak gösterilmiştir. Bu tamamen Türk Halkı'nın yapısını bozmaya yönelik çalışmaların sonucudur.

1.3. BOZULMADAN DEVAM EDEN ESKİ TÜRK İNANIŞLARI

Günümüze kadar ulaşan ve değişime uğramamış, semavî dinlere rağmen, korunmuş olan eski Türk inançlarının sayısı az bile olsa, bazı bölgelerimizde halen görmek mümkündür. Dilek ağaçlarına çaput bağlamak, taşlara veya su kaynaklarının etrafına bez bağlamak, dileklerin yazılıp suya atılması, türbe ve yatırlardan medet ummak gibi adetler, İslam dini tarafından benimsenmemesine rağmen, uygulanmaya devam edilmektedir.

1.3.1. HURAFELER, EFSANELER VE İNANIŞLAR

Anadolu'nun pek çok yerleşim yerinde, bozulmadan devam eden inanışlar, anlatılan efsaneler ve yersiz olduğu düşünülen hurafelere bağlılık; araştırılması ve incelenmesi gereken öğeler içermektedir. Bu inanışlara ve hurafelere örnek verecek olur isek:

1.3.1.1) BEZ-ÇAPUT BAĞLAMA

Türk ve Anadolu Halkı'nın; iplik, bez ve çaput bağlama adetinin çok eski zamanlardan beri süregeldiği bilinmektedir. İslamiyet öncesi yıllarda Türkler, inanç ve ibadetlerinin tatbiki yolunda uyguladıkları bu metodu, İslamiyet'in kabulünden sonra da devam ettirmişlerdir.

Halk arasındaki bez ve çaput bağlama adeti daha çok ören yerlerindeki ağaçlara yöneliktir. Günümüzde fazla rağbet görmemekle birlikte uygulanmakta olan halk inançları arasında yer almaktadır. Uygulanış olarak ele alındığında, kutsal güçleri olduğuna inanılan ağaçların, türbelerin ziyaretleri sırasında, içinde dileklerin yazıldığı bez veya çaput parçalarının dua edildikten sonra ağaç dalına veya türbe içerisindeki bir yere bağlandığı görülür. Kimi zaman bu eylem, inanış şekline göre farklı biçimler alabilir. Örneğin Telli Baba isimli şahsın türbesinde, bez ya da iplik bağlamak yerine, kabrin üzerine sicim şeklindeki tel sarılması/bırakılması söz konusudur.

1.3.1.2) BUHUR

Dinî törenlerde yakılan kokulu ağaç vb. maddelere ve tütsülere buhur denmektedir.

Eski Türk âdetleri arasında da yer alan tütsü (buhur), hastalıkların tedavisi için baksılar ve kam analar tarafından bir tören eşliğinde yakılırdı.

İslam sonrası dönemde ise, Cuma ve Bayram namazları sırasında, camide bulunan sobanın üzerine buhur dökülerek; ortaya hoş bir koku çıkması sağlandığı bilinmektedir. Ayrıca daha bir çok nedenden ötürü de buhur yakımı uygulanabilir. Bu nedenleri başlıklar halinde betimlememiz gerekirse;

- Ölen kimseye Şeytan ve kötü cinlerin yaklaşmaması için;
- Cenaze yattığı yerden kaldırılmadan önce
- Ölüye koklatılmak (!) üzere, buhur yakıldığı görülmektedir.

1.3.1.3) BÜYÜ

Doğanın gidişatına aykırı sonuçlar elde etmek isteyenler tarafından başvuru alan davranışlara ve işlemlere büyü adı verilir. Afsun, efsun, füsün ya da sihir olarak da literatürde yer alır. Büyü zarar vermek, elde etmek, amaca ulaşmada kolaylık sağlamak ya da çok kötü sonuçlar doğuracak olayları sağlamak için yapılabilir, yaptırılabilir.

Bir kimseyi sevdiği kişiden soğutmak, aralarını açmak; öfke duyduğu birisini hastalandırmak veya öldürmek vb. için yapılan "kötü büyü" ile iki insan arasında sevgi uyandırmak, evine bağlılık sağlamak, zihin açmak vb. için yapılan "olumlu büyü" gibi türevleri vardır.

Bu büyüleri yapan kişiler büyücü, hoca ya da cindar olarak isimlendirilirler. Araştırmalarda bu işin erbabı olan hocalara rastlanılabileceği gibi, açıkça görülecektir ki büyü ile uğraştığını söyleyenlerin pek çoğu bu işi para için yapan simsarlardır.

Bir kimsenin kötülüğünü isteyerek yaptırılan büyü ters tutarsa, büyüü yaptıran kişinin aklını yitireceği söylenir.

1.3.1.4) CİN ve PERİ

Şamanlık ve Baksılık'ta ateş elementeri olarak geçen Cinler, Kuran'a göre insandan önce, dumansız ateşten yaratılmış varlıklardır. Yine Kuran'a göre tüm cinlerin babasının adı Cann'dır. Cann pek çok yerde İblis olarak anılmaktadır.

Anadolu'da yaşayan halkın büyük kesimi, cin ve perilerin karanlık, harabe ve virane yerler ile çöplüklerde bulduklarına inanır. Korunmak için "besmele" çekilir, ziyaretlere veya hocalara gidilir.

Cinler ve perilerle ilgili diğer inanışlar arasında şunlar yer alır:

- Bir Şeye rast gelmiş, cin çarpmıŐ veya korkmuş kimseler bir hocaya veya nefesi geçen bir kimseye götürülür okutulur, su içirilir veya okunup-üflenir.
- Cin arpanları Melek eviren'e götürürler. skreye su konur. İçine taŐı koyar, üç kere çevirirler. Okunan bu suyu korkana içirirler; iyi gelir.
- Periler ve cinler eŐikten geçtiği için eŐikte durulmaz.
- Gece trk söylenince cin çarpar.
- Aniden birini korkutunca cin çarpar.
- Ateş kzne su serpilirse cin çarpar.
- Karanlık yerlerde gezince cin çarpar.
- Soğanın kabuğu cinlerin parasıdır.
- Merdiven altları cinlerin evidir, oturulmaz.
- Akşam veya sabah, besmelesiz sıcak su dökülmez; cin çarpar.
- Ulu (büyük) ağaçlarının altında oturulmaz, buraların cinlerin evi olduğuna inanılır.
- AĞaç diplerinde taharet olunursa, dışarı sıcak su serpilirse, banyoya besmelesiz girilirse cin-peri çarpar.
- Gece vakti taş diplerine, gl bahçelerine su dökülürse cin çarpar!
- Akşam ezanı okunduktan sonra yerler mühürlenir, dışarı çıkılmaz; cin çarpar.
- İncir ağacının altında uyunursa cin çarpar.
- AĞzı baĐlanmamıŐ bohalardaki giysiler cinler tarafından kullanılır.
- Cinler eşya alıp saklamayı severler.EŐyası kaybolan bir kişi bir yere para ya da altın koyarsa,cin eŐyasını geri getirir.
- Mezarlık yakınından geçerken ıslık almak,trk söylemek ya da besmele çekmemek cin çarpmasına neden olur.
- Bir insan rüyasında çağrıldığında sese cevap verirse,cinler tarafından alınıp götürülür.

1.3.1.5) HORTLAK

Öldükten sonra mezardan çıkarak insanları korkutan hayalete hortlak denir. HortlamıŐ olan kimsenin, iyi olmadığı ve rast geldiği insanlara zarar vereceğine inanılır. İnanışa göre mezarlıklar hortlakların mekanıdır. Bu yüzden geceleri kimse

buralardan geçmek istemez. Geçenler de hortlak, cin-peri gibi korkutucu şeylerden korunmak için dua okurlar.

1.3.1.6) MUSKA ve BOYLAMA

İçinde dua yazılı, bir muhafaza içinde, özel bir şekilde katlanmış olan kağıtlara muska denir. Boylama ise hocalar tarafından yazılan ve hastaların boynuna asılan kâğıttır. Hem erkekler, hem de kadınlar tarafından yapılan muska ve muskacılık Türk Halkı içinde oldukça yaygındır. Kimi boyuna, kimi de elbiselerin iç kısmına veya herhangi bir yerine dikilen muska iyilik ve kötülük için yapılır.

1.3.1.7) NAZAR (GÖZ) DEĞMESİ

Arapça'da bakış anlamına gelen nazar, bizde zararlı güç, kötü, etkili bakış manasındadır. Bakışlarında kötü güç olan kimseler özellikle çocuklara, evcil hayvanlara, eve, mala, mülke, canlı ve cansız varlıklara nazar ederler. Nazarın temelinde kıskançlık ya da haset yattığına inanılır.

Türkler'de nazardan korunma ve nazardan kurtulmak için yapılan çeşitli uygulamalar vardır. Tu-tu-tu'lama Türk halk inançlarında bir efsunlama türüdür.¹

Nazardan korunmak için izlenen diğer metodlar şunlardır:

- Nazardan korunmak için evlere ve çocukların üzerine boncukla süslenmiş dağdağan takarlar.
- Nazardan ve göz değmesinden korunmak için muska yaptırılır.
- Doz doz böceği yumurtası kullanılır.
- Sıkılana, bunalana, nazar değene, bir şeye rast gelene hocalar tarafından muska yapılır.
- Nazardan korunmak için nazar duaları okunur.
- Nazar eden kimsenin kapı eşiğinden yonga gibi küçük bir parça tahta çıkarılır ve ocakta yakılarak dumanı içe çekilir.
- Sihir ve göz değmesini önlemek için sarımsağın pürçüklü (tepe) kısmı ve kara çörek otu 41 İhlâs Suresi okunduktan sonra darı ile birlikte muska yapılır.
- At, öküz kafası (kafatası) bakımlı, güzel, verimli olan bağ, bahçe, bostan veya tarlaların ortasına nazar değmesin diye dikilir.
- Dağdağan ekseri hayvanlara göz değmemesi ve evlere bir musibet gelmemesi için asılır.
- Kurbanlıkların gözleri çıkarılıp kurutulur; göz değmesine (göz kabarığı) şifa olması için banyo suyuna atılır.
- Eve nazar değmesin diye üzerlik asılır.
- Nazar değmesin diye 7 kert yapılan dağdağan ineğin alnına bağlanır.
- Nazar değmesin diye, çocuğun saçına nazar boncuğu (mavi boncuk) örülür.

- Nazar değmesin diye çocukların kazaklarının sağ veya sol muzlarına mavi boncuk asılır.
- Evlerin kapısına nazar değmesin diye at nalı çakılır.
- Nazar değmesin diye okunup üflenir.
- Başkası tarafından methedilen kimse nazar değmesin diye kıçını kaşır.
- Nazar değmesin diye küçük çocukların yüzleri al bir tülbentle örtülür.
- Nazar değmesin diye küçük çocukların başına mavi tülbent bağlanır.

---

¹ Yaşar Kalafat, "Gök Tanrı İnancından Günümüze Kadar Efsunlaşma Tu-tu-tu uygulamaları" Türk Dünyası Tarih Dergisi, Eylül 1992, S.69. Sh. 50-57

1.3.2. ESKİ TÜRK İNANÇLARI VE GÜNÜMÜZ GELENEKLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

Geçmişten gelen ve daima riayet görmüş anlatıların, inanışların, anlayış ve düşüncülerle bunların uygulanmasında başvurulan adetlerin tamamına gelenek adı verilir. Her milletin olduğu gibi Türk Milleti'nin de kendine ait gelenekleri vardır.

Zaman içinde bir toplumda meydana gelen ve toplumun büyük kesimi tarafından kabul edilen, en baştan beri sosyal hayatın çeşitli yönlerinde yerleşmiş olan ve gelecek nesillere neredeyse bozulmadan devredilen inanç, iş ve davranış tarzları içinde barındıran her türlü alışkanlık gelenek (adet) olarak adlandırılabilir. Geniş bir tanımlamayla gelenek, bir nesilden ötekine geçirilebilen bilgi, tasarım, inanç, hayat tarzı, dünya görüşü, davranış kalıpları ve maddi yönü olmayan kültürdür.

Gelenekler, birçok sosyal içerikli ilişki düzenlemekte, yönetmekte ve denetlemektedirler. Sosyal hayatın düzenli gitmesinde, toplumla ilgili olan kaidelerin uygulanmasında örf ve adetler etkili olmaktadır. Örneğin karşılama ve uğurlamalar, kız isteme, nişanlılık ve evlenme biçimleri, cinsler, yaş grupları, meslek grupları arasındaki ilişkilerin biçimleri, selamlaşma, hal-hatır sorma sırasında uyulması gereken kurallar, bayramlar, mevsim dönümleri vb. gibi kavramların tümü geleneklerin alanına girerler. Türk Halkı'na bakıldığında görürüz ki, uygulanmasında dinen bir sakınca görülmeyen fakat Eski Türk İnançları ile ilgili olabilen bir çok davranış türü de, geleneğin bir parçasıdır.

1.4. MİTİK VARLIKLAR ANSİKLOPEDİSİ

Anadolu ve Türk inanışlarında isimleri geçen bir çok karakter bulunmaktadır. Her bir karakteri ayrı ayrı detaylı bir biçimde tanıtmak için çok daha geniş kapsamlı bir araştırma gerekmektedir. Yine de hazırlanmış olan bu ansiklopedik sözlük ile, efsanelerimizde yer alan kimi varlıklar hakkında bilgilere ulaşmamız mümkündür.

Abra: Altay şamanlığında, yeraltındaki büyük denizde (Tengiz) yaşadığına inanılan, Erlik hizmetlisi, timsah biçimli efsane yaratığı. Abura diye bir söylenişi de vardır. Yeşil bir kumaştan yapılmış ve örgülerle süslenmiş Abra'nın tasviri, şamanın giysisine asılır. Abra'nın başı puhu tüyleri (ülberk) ile süslenir. Gözü, parlak bakır düğmelerden, ayakları da genellikle kırmızı kumaşlardan seçilmiş yamalardan yapılır. Bunlara, örülmüş dokuz püskül eklenir.

Çarşamba Karısı: Dilimizde 'saçı başı karmakarışık, üstü başı özensiz kadın' anlamında kullanılır, zaman zaman Alkarısı'na tekabül eder. Çarşamba gecesi işe başlanırsa, kızan ve o eve kötülük yapan kötücül çirkin bir kadın olarak tanımlanan **Çarşamba Karısı**, gelip -genelde- evin çocuğunu kaçıtır. Yine anadolu inançlarında haftanın belirli bir günü, yarım kalan işlerin olduğu evlere gelerek işleri karıştıran, insanlara kötülük yapan dişi varlık olarak tanımlanır.

Demirkıynak: Bigadiç dağlarında yaşayan, her kılığa girebilen, korkunç sesler çıkararak insanların delirmelerine sebep olan, çok pis kokulu kötücül bir yaratıktır. Sudan çok korkar. O görüldüğü anda akarsu veya göle giren insanlara bir zarar veremeyeceğine inanılır.

Enkebit: İç Anadoluda görüldüğü iddia edilen doğaüstü bir varlıktır. Anlatılara göre başında altın bir fesi vardır. Sağ elinin ortası deliktir. Enkebit; uyuyan insanların boğazlarını sıkarak onları boğmaya çalışır. Başından fesini kapalı kişiye dokunmayacağına inanılır.

Germakoçi: Laz halk inancında orman içlerinde yaşayan, uzun boylu, vücudu kıllarla yarı maymun yarı insan şeklinde bir orman yaratığının adıdır. [Megrelya]'da Oçhokoçi adıyla bilinen efsanevi yaratık pek çok masal ve efsanenin temel kahramanı olup, bazı varyantlarda bir cadı karısının kocasıdır ve yamyamdır. Saf davranışlarından dolayı kolaylıkla kandırılabilen Trabzon folklorundaki Karakoncolos (yaban adamı) ile benzerlikler göstermesine karşın kendine özgü farklılıkları da vardır. Bazı halk bilimciler benzerleri tüm kültürlerde bulunan Amerikan Yerlilerince Sasquatch, Nepal 'de Yeti olarak isimlendirilen yarı insan dev yaratıkların öykülerinin Homo Sapiens'in hafızasına kazınmış MÖ 100,000 -35.000 yılları arasında yaşamış Neanderthal insanların mirası olduğunu ileri sürmüşlerdir.

Gulyabani: Gul-i beyabani şeklindeki isimle de karşımıza çıkan bu mitik yaratık, gezginlere ve yolculara uğrayıp onları mahveden canavardır. Daha sonraları Anadolu kültüründe Ahubaba'yla beraber anılmaya başlamış ve insan yediği düşünülen kocaman, uzun sakallı ve asalı bir dev olarak tasavvur olunmuştur. Bazı türk halklarının geleneksel demonolojik görüşlerine göre, her zaman kadın kılığında olduğuna inanılan mitolojik bir varlık. "Guleybanı" ve "Aleybanı" şeklinde de rastlanır. Adı hurafelerle ilgili olarak "Gulyabani", korkunç bir varlık olup, karanlık zamanlarda çölde ve mezarlıklarda koşan birinin gözüne canlı gibi görünür. Vücudu tüyle kaplı, kocaman, pis kokulu bu acayip varlığın ayakları tersinedir. Gündüzleri mezara girer. Geceleri ise hortlayıp çıkar. At binmeyi ve at kuyruğu örmeyi ve çocukları çok sever. Bir oyundan çıkarak, onları güldürmeye çalışır. O aynı anda çöllerin ve harabelerin iyesiydi. O, yolcuları yollarından döndürüp mahvederdi.

Etnik-kültürel gelenekte ise bazen onun "Al ruhu", "Al anası" ve "Al kadını" olduğu düşünülür. Bu görüş, aralarındaki benzerlik veya tam yakınlıktan ileri gelir. Pamir Kırgızlarının mitolojik metin ve efsanelerinde bu şeytanî varlığın adına "Gul" ya da "Gul-i Biyaban" şeklinde de rastlanır. Araştırmacılar bu varlığı en eski Arap rivayetlerine bağlıyorlar. "İssız yerin ruhu" gibi anlamlandırılan bu şeytanî varlık, "Kar Adam" efsanelerinin yayılmasıyla yeni bir hayat kazanmıştır.

Bütün vücudu sarı-kırmızı tüylerle kaplı bu insanımsı çirkin varlık, dağ yamaçlarında ve kimsenin olmadığı çöllerde akşam üstü ortaya çıkar. Avcılara yaklaşıp onlarla insan gibi konuşur. Bir şeyler ister sonra onlara güreş yapmayı önerir. Avcı kazanırsa "Gulyabani" sessizce çekip gider. Ama eğer o kazanırsa avcı, uzun zaman hasta yatacak demektir. Ya da çöllük ve harabe bir yerde yalnız başına yatan birinin ayağının altını yalaya yalaya kan çıkacak kadar inceltir. Sonra ölüncüye kadar kanını içer.

Hınkır Munkur: Halk hikayelerinde yer alan doğaüstü kötücül bir yaratık. Yakaladığı insanları önce boğarak öldüren sonra da yiyen bir canavar olarak tanımlanır. İnsana benzer, fakat göbeğinde bulunan bulunan bir torbanın içinde yavrusunu taşır. En korktuğu şey üzerine idrar yapılmasıdır. Böyle tehdit edilirse ortadan kaybolacağına inanılır.

Hortlak: Korku edebiyatı ve sinemasında; ruhen terk edildikten (ve muhtemelen çürümeye başladıktan) sonra bir varlık tarafından kontrol altına alınarak tekrar kullanılmaya başlanılan beden anlamında kullanılır (**Namevt**, ing. **Undead**). Söz konusu varlık bedeninin eski sahibi olabileceği gibi, bir başkası da olabilir.

Ölen bir kişinin, mezarından çıkıp dolaşmasına "hortlaklık", bunu yapana ise "hortlak" denir. İnanışa göre yaşarken kötülük edenler, başkalarının ağız tadını kaçıranlar, arabozucu ve dedikoducu, geçimsiz insanların ölünce hortlayacağına inanılır. Hortlak çoğunlukla yaşlı kimselerden olur. Gömüldüğü gece mezarından kalkar.

Eski Türklere göre eğer insan savaşta değil de yaşlılıkta ölürse onun Gök tanrı tarafından Uçmak'a alınmayacağına inanılmıştır. Gene inanışlara göre hortlak gece mezardan kalkan, sırtında kefenle ortalıkta dolaşan bir yaşayan ölü'dür. Bunlar kızdıkları kimselere sataşır, hızlı koşarlar, ata binebilirler, silah kullanabilirler, insana kızabilirler, istediklerini döverler, sevdiklerini kaçırlar, ev basarlar, yol keserler. İnanışa göre hortlağın saldırısından korunmak için mezarlık yakınlarından geçerken dua okumak gerekir. Söylentiler hortlakların genelde çirkin ve ürkütücü olduğunu, sırtında kefen ya da tabut taşıdığını söyler. Anadolu halk inançlarına göre bir kimsenin hortlaması uğursuz bir olaydır. Hortlayan kişinin ahiretten kovulduğuna inanılır.

Hortlaklar dişi de olur, erkek de. Kimi hortlaklar "hayvan" kılığında gezer, çoklukla ıssız kalmış evlerde, tekin olmayan yerlerde, mezarlıklarda bulunurlar.

Humbaba (Asur) veya Huwawa (Babil): Akad Mitolojisi'ndeki canavarımsı bir devdir. Tanrıların yaşadığı sedir ormanının bekçisi, koruyucusudur. Yüzü aslan yüzüdür.

Huwawa veya Humbaba Hititler ve Hurriler'de Kupapa'dır, ki Kibele olarak Yunan ve Arap dillerine evrilmiştir. Öz olarak mitolojinin belirttiği gibi bir dev değil, bir Tanrıçayı, onun da ötesinde atatanrıçayı temsil eder. Gılgamış destanında geçtiği gibi atatanrıçadan kopup gelen ve "uygarlaşmanın akabinde ona ihanet eden kişi Endiku'dur. Gılgamış destanı Huwawa'yı öldürmekten korkar, zira ona yabancıdır. Fakat Endiku, onu bilmekte, tanımaktadır. İhanetin mantığı içinde düşünülürse Endiku'nun yaşaması için Huwawa'nın ölmesi zorunludur.

Huma Kuşu: Söylentiye göre Kıpçak çöllerinde, Çin'de ve Hindistan'da yaşayan mitolojik efsanevi bir kuş. Umay kuşu. Cennet kuşu. Yunanca Feniks denilirdi.

Hırtık ya da Hırtık: Üst kısmının insan, alt kısmının hayvan şeklinde olduğuna inanılan, bedeni tüylerle kaplı, ayakları ters kötücül cin, yaratık. Akarsularda (Elazığ yöresinde özellikle Fırat Nehri'nde) yaşadığı kabul edilir. Bu yörelerde adına **Çay Hırtığı** da denilmektedir. Hırtık insan kılığına girip, kılığına girdiği kişinin yakın arkadaşlarına veya akrabalarına gidip, onlarla konuşarak orman ya da akarsu kıyısına götürüp boğmakta, öldürmektedir.

Özellikle karanlıkta ortaya çıkan hırtıktan korunmanın tek yolu ateş yakmaktır. Konuştukları kişinin hırtık olduğundan şüphelenen kişiler, vücutlarının çevresinden veya ayaklarının altından ateş geçirirler. Bu davranışı tekrarlayan hırtık, tüylerinin yanmasıyla kaçıp kendini suların içine bırakır ve gözden kaybolur.

Yine hırtıkın zaman zaman çeşitli kişilerin kılığında, ata binip gezdiiğine ve atları yorduğuna inanılmaktadır. Atlarını sabah yorgun ve terli bir şekilde bulan kişiler hayvanlarını hırtıkın götürüp götürmediğini anlamak için atların semerlerine veya sırtına yapıştırıcı maddeler sürmektedir. Bu sayede hırtıkın, bu hayvana binince tüylerinin yapışacağına ve tekrar binmeyeceğine inanılmaktadır.

Kamos: Harput yörelerinde görülen bir kötücül yaratıktır. Yalnız başına uyuyan insanların üzerine bütün ağırlığı ile çöker, onların çarpılmalarına bazen de ölmelerine sebep olabilir. Geceleri dolaşan bu yaratık anlatımlara göre bazen iriyarı, bazen de cüce görünüşlüdür. Başında daima bir börk taşır. Bir insan bu börkü kapmayı başarır ise elinde börk büyüklüğünde altın kalacağına inanılır. Zaman zaman kara kedi şeklinde de görülebilen kamosun bastığı kişi, kanının çekilip damarlarının kurduğunu sanır. Kamos sözcüğünün kabus kelimesinin anlamı ile benzeşmesi dikkat çekicidir (Kalafat 1999: 26).

Kara Korşak: Türkmen kültüründe eşek, köpek, domuz, keçi kılığına girdiğine inandıkları kötücül ruh ya da cindir. Gece kapıları çalıp, ev sahibinin tanıdığı bir ses ve kılıkla onu kandırarak çağırıp kaçırmış. Bu cinden korunmak için pantolonun düğmelerini açmak gerektiğine inanılır.

Kara Kırnak: Türkmenler'in demonolojik görüşlerinde, ırmaklar ve bu anlamda suyla ilintili olan şeytanî bir karakter. Ancak onun hakkında inanışlar belli yerlerle sınırlıdır ve Türkmenlerin tamamında pek fazla yayılmamıştır. İnanışlara göre "Kara kırnak"; kadına benzeyen, bedeni baştan başa kıllarla örtülü bir varlıktır. Suda olan bir insanın üstüne gelip, zarar verebilir. Onun için en eski zamanlarda çocuklarının suda oynamasından ve boğulacaklarından korkan anneler, onları "Kara kırnak" ile korkuturlardı. Ondan söz edilirken, adına bazen "Su sahibi", bazen de cin denilir.

Karakoncolos: Karakoncolos, 'kara renkte ve çirkin olarak tasarımılanan bir umacı, bir kötülük cinidir. Özellikle Kuzeydoğu Anadolu Türk kültüründe yer etmiş ve Bulgar folklorunda de rastlanan bir yaratıktır. Bir tür öcüyü andıran karakoncolos pek dehşetengiz sayılmaz ve zararsız olduğuna inanılır. Bununla birlikte zaman zaman gerçek anlamda şeytanî bir şekilde betimlendiği de olmuştur. Kürklü olduğuna inanılan bu yaratığın isminin Yunanca Kalikantzaris'den gelmiş olması olasıdır.

Bulgar folklorunda yaratığa verilen Bulgarca isim ise Karakondiul'dur ve geceleri gezdiğine inanılır.

Yurdumuzun farklı bölgelerindeki yaygın bir inanişya göre, kışın en soğuk günlerinde insanlara zarar veren bir varlıktır. Kendine has özellikler taşır. Zemherinin (kışın en soğuk zamanı, ocak) ilk oniki gününde sokaklarda dolaşır, rastladığına "Nereden geliyorsun, Nereye gidiyorsun? Adın ne?" diye sorarmış. Verilecek cevapların içinde mutlaka "kara" kelimesi olmalıymış (Kara Köy'den geliyorum, Karasu'ya gidiyorum, Adım Kara Hasan v.b) Aksi takdirde Karakoncolos elindeki kocaman tarakla vurarak karşısındakini öldürmüştü. Bu durumdan korunmak için kış günleri evlerdeki taraklar ortada bırakılmaz, saklanırmış. Bu yaratık kış yarısının cini diye de adlandırılır (Boratav 1976: 99).

Karakura: Acıklı, kötücül bir ruhun adı. Bazı inanişlara göre yeni doğum yapmış lohusa kadınları korkutan ve ciğerlerini alıp götürdüğüne inanılan ruh, hayali yaratık. İnsanlara korkulu kabusları ve karabasanları gönderen odur. Adıyla çocuklar korkutulur.

Bir başka görüşe göre biçimsiz (şekilsiz) düşünölen bir varlık. Eski çağlarda insanları uykuda yakalayıp korkuturmuş. Sonra nefes almalarını engelleyerek ses çıkarmalarını önler, ciğerlerini alıp götürmüştü. Bu varlıklar kedi gibi hafiften ve sakın sakın gezen canlı biçiminde betimleniyordu.

Erzurum ve Erzincan yöresindeki inanişlara göre bu tabiat üstü güç, albastı gibi lohusalara musallat olan, onları korkutarak, ciğerlerini söküp götüren bir varlıktır. Konya civarında anlatıldığına göre, bu ruh, keçiyeye benzeyen fakat kedi büyüklüğünde olan, insanların üstüne çökerek onları boğmaya çalışan bir yaratık şeklinde düşünöler. Gün ışığından korkar, güneş doğunca kımıldayamaz, ancak o zaman yakalanabilir. Ona yemin ettirdikten sonra köle gibi kullanmak mümkün olmuştü. Karakura yatağında ekmek kırıntısı olan insanları da çok severmiş. Böyle yataklarda uyuyanlar karakura tarafından bastırılır, kabus görür sıkıntı çekerlermiş.

Kayberen: Kırgızların iyiliksever ruhlar arasına dahil ettikleri ve "kayıp eren" adıyla andıkları ruhlar, dağlarda yaşarlar ve -geviş getiren- hayvanları korurlar. Kırgızların inancına göre bu ruhlar, hayvanların artıp çoğalmasını sağlarlar. Ancak kızdıkları zaman da hayvanlarını telef edebilirler. Bunun için de ava çıkmadan önce, uğurlu geçmesi için "kayberen"den yardım isterler.

Dağlarda, taşlarda yaşayan ve hayvanları koruyan bu ruhlar aynı zamanda yaşadıkları yerin iyesidirler. Onun için, dağdayken bir tehlike ile karşılaşanlar "kayberen"den yardım isterler, "Başına dolanayım kayberen, kırk çiltan, yardım et" derlerdi. Kayberen'in mal, hayvan iyesi ve koruyucu olduğuna ilişkin görüşler, zaman zaman "Dağ Ruhı" inancı ve Çiltan motifiyle kaynayıp karışmıştır.

Çiltanlar da Kayberenler gibi dağda yaşayıp hayvanları korurlardı. Onların sayısı 40 olduğu için kırk çiltan denilirdi. Kazak halk kültüründe göze görünmeyen vatlıklar ya da şeytanlar olarak bilinen "kayıp iren" adı, "Bab tükte şaştı-Kayıp iren kırk şiltan" ifadesinde karşımıza çıkmaktadır.

Işık yüzlü eren olarak bilinen, sayıları kırk olup, insanların gözüne görünmeden onların arasında yaşayan ve doğaüstü güçlere sahip "çiltan" motifleri Orta Asya'nın diğer halklarında da vardır. Kayberen inancı ata kültürüyle bağlıdır. Onun adına, Türk halklarının birçoğunda rastlanır. Anadolu Türklerinde "kayb erenleri" şeklinde rastlanır ve eski inanışların bir izi gibi, evliyalar hakkında görüşlerden kaynaklanan bir anlayışı ifade eder. Bu inanışa göre "kayberenler", evliyaların insan kılığına girmiş ruhlarıdır. Göze görünmeyen bu evliyaların yaşadıklarına, daha çok dağ başlarında olduklarına ve yaşadıkları yerin çevresindeki insanları koruduklarına inanılır. İnsanlar onlara saygısızlık etmekten korkarlar.

Yerli halk tarafından her yılın yazı ve sonbaharında "kayberenler" için kurbanlar kesilir. Etimolojik olarak baktığımızda, "Kayberen" adı; göze görünmez anlamındaki "kayıp" ile kutsal, nur yüzlü anlamındaki "eren"den gelmektedir.

Meran ya da Maran: Daha çok güney, orta ve doğu Anadolu resminde, masallarında, hikayelerinde rastlanan, bellerinden aşağısı yılan üstü ise insan Şeklinde tanımlanan, insanların derdine deva olabilen doğaüstü yaratıklar. Yeraltında -akıllı ve iyicil bir dünyada- yaşayan meranların başında **Şahmeran** adlı bir ece vardır. Şahmeran'ın - insanlarca- öldürüldüğünü henüz bilmeyen, bu nedenle 'Şahmeran geleneği' olarak sürdürdükleri derde deva olma iÇine devam eden Meranlar'ın,Şahmeran'ın ölümünü duydukları an Meran lkesi'nden ııkıp insanların yaşadıkları Őehirleri basacakları ve yerle bir edecekleri söylenir.

"Maran" Farsça bir sözcüktür. "Mar" yılan anlamında, "-ar" ise çoğullamasıdır. Maran ya da incelterek söylenilen Meran sözcükleri Anadolu topraklarında birçok yöre ve yer adı olarak ta kullanılmaktadır.

Merküt ya da Markut: Altay efsanelerinde, gök yolculuğuna ııkan kamın ruhuna, ilk üç gkkatı boyunca kılavuzluk eden dev dişi gök kuŐudur.

Anadolu 'da geleneksel Türk kültürünün taŐıyıcılarından olan Yrk boyları arasında, yaramazlık yapan ıocukları korkutmak için uydurulan düŐsel bir varlık olarak ta görünür. Aslında bu düŐsel denilen varlığın kökü, ulu dil birliği ıağına kadar gider. Bu mitolojik varlık hakkında Yrkler arasında Őöyle denilir: "Merküt Merküt ... Bacadan kolunu salla..." YaŐlıların derin inanışlarına göre, Merküt bir kuştur. O sadece adı anılanları korkutur.

W. Radloff, "Sibirya'dan" adlı eserinde, Altay dağlarında yaşayan kamlardan ve kurban törenlerinden söz ederken, "Sema kuşu Merküt"ün adı geçen bir kam duası metnini de kaydetmiştir:

"Gök kuşları beş Merküt, tırnakları bakırdan Ayın tırnağı bakırdan, Ayın gagası buzdan Geniş kanatları muhteşem hareketli.Uzun kuyrukları yelpaze gibi Sol kanadı ayı örter. Sağ kanadı güneşi Ey dokuz kartalın anası! Yayığı geçerken şaşmaz İdil üstünde yorulmez, Öterek gel sen bana! Oynayarak gel sen sağ gözüme! Sağ omzumun üstüne kon."

İtbarak ya da İt Barak: Eski Türk destanlarında sözü edilen, Türklerin sürekli savaşa tutuştukları, o zamanki Türklerin kuzeybatısında yaşayan "köpek başlı insana benzer yaratıklar". Efsanelere ilk defa "Çok tüylü köpek" manasında geçmiştir. Oguz Kaan destanlarına göre, "İtbarak'ların yurdu, kuzey-batıya doğru uzanan, karanlık ülkeleri içindeydi. Oğuz Han, 'İtbarak'lara karşı bir akın yapmış; fakat yenik ayrılp, dağlar arasındaki bir nehrin ortasında bulunan, küçük bir adacığa sığınmak zorunda kalmıştı.

---

¹ W.Radloff **Sibirya'dan I**,(Tercüme Eden: Ahmet Temir), M.E.M, İstanbul 1956

Cin: Modern veya antik birçok din ve inanışta, semavi dinler de dahil, bulunan bir tür ruhani yaratık. Farklı inanışlarda farklı karakteristiklere ve özelliklere sahiptir.

İslam dinine göre, *cinler* ateşten yaratılmış ve melekler gibi gözle görülmeyen ruhani varlıklardır. İnsanlar gibi yerler, içerler, evlenirler ve çoğalırlar. Erkeklik ve dişilikleri vardır. Fani, yani ölümlüdürler. Fakat insanlardan daha uzun süre yaşadıklarına inanılır. Geleceği ve gaybı bilmezler. Ancak Allah'ın kendilerine bildirdiği kadar bilgiye sahiptirler. Fakat cinler, ruhani varlıklardan olduklarından, insanların görmediği ve bilmediği birçok olayları görür ve bilirler. Cinler de insanlar gibi belli işleri yapmakla sorumludurlar. İslam inancına göre İslam'ın son peygamberi Hz. Muhammed, İslam'ı cinlere de anlatmıştır. Bir kısmı kabul ederek Müslüman olmuş, bir kısmı ise kabul etmemiştir. Cinlerin, kendileri istemedikleri takdirde, insanların duyu organlarıyla algılanamayacağına inanılır. Ayrıca çeşitli şekillere girebildiklerine, kuvvetli ve hızlı olduklarına inanılır

İslam'da cinler de Allah'a karşı sorumludur, İslam'a inanmak ve ibadet etmek zorundadırlar. Bu nedenle yaşamları sırasında yaptıklarının hesabını insanlar gibi vermek zorundadırlar. Böylece, İslam inancına göre, öldüklerinde, iyi işler yapan ve inanan cinler Cennet'e, kötü işler yapan ve inanmayan cinler ise Cehennem'e gider.

Kuranı Kerim'de Cin Suresi dışında cinlerin bahsi geçen sureler: Zariyat. Hicr, İsrâ, Rahman, Kehf, Ahkaf, Enâm, Neml, Sad, Saffat, Sebe, Fussilet, Secde, Araf, Nas.

Şahmeran: Daha çok güney, orta ve doğu Anadolu resminde, masallarında, hikayelerinde rastlanan akıllı ve iyicil olarak tanımlanan bellerinden aşağısı yılan, üstü ise insan, Meran adı verilen doğaüstü yaratıkların başındaki hiç yaşlanmayan, ölünce ruhunun kızına geçtiğine inanılan varlık. Farsça yılanların şahı anlamına gelen "şah-ı meran" dan gelir. Ancak, Şahmeran'a ilişkin tüm efsanevi kayıtlar ve Şahmeran efsanelerine özgü tüm betimlemelerde varlık dışıdır. Akdeniz Bölgesi'nin Tarsus ilçesinde yaşadığına inanılıyor.

Şeşe: Azerbaycan Türklerinin inanışına göre, bilinmezler aleminden gelen bir kuştur. Kötücül yapıya sahip olup, yalnızca geceleri uçan bu kuş, daha çok erkek çocuklara zarar verir. Yalnız kalan çocuğu vurup öldürür. Bu nedenle de erkek çocuğun altı aya kadar gözetim altında tutulması gerektiği söylenir. Bu kuşun girdiği evdeki çocuk ölür. Kırkı çıkmamış bebeğin kararıp ölmesi için sadece bir kez üzerinden geçmesi yeterlidir.

Şeşe, vurduğu çocuğu boğazından vurur. Gelip çocuğa zarar vermesin diye çocuğun yanında O'nun adını söylemezler ve çocuğun beleğine iğne saplarlar. İnanışa göre, "Şeşe"yi yakalayan biri, anında öldürmelidir. O'nu öldüren Şeşe Anası olur ve Şeşe'nin vurduğu herhangi bir çocuğun boğazına elini sürerse çocuk kurtulur.

Yek: Eski Türk dilinde (ve dininde) şeytana verilen ad. Bazı sözlüklerde 'yeg', veya 'yik' biçiminde de geçmektedir. 'Kötü ruh, şeytanın yarattığı hastalık, zarar verme' gibi anlamları da vardır. Başka sözlüklerde 'ig' ve 'iklig' biçiminde geçen ve hastalık anlamı da bulunur.

Yelbegen: Zaman zaman yedi başlı dev ya da bir evren (ejderha) olarak tanımlanan mitolojik canavar.

"Yedi başlı Yelbegen, adlı büyük dev varmış,
Öç alır ay güneşten, onları yer yutarmış.
Büyük Tanrı Bay-Ülgen, aya bakar sararmış,
Ayı bitirip yiyen, bu deve ok atarmış.
Dev bazan yıldızları, kovalar götürürmüş,
Sonra da parçalmış, ağzından tükürürmüş.
Yıldızlar bu azgından, kaçarmış hep göklere,
Dev onları ağzından, saçarmış hep göklere."

Yilbüke, olarak da tanımlayabileceğimiz Yelbegen'in neden olduğu ay tutulmasından sonra Altay Türkleri "Yine Yelbegen ayı yedi" derlermiş.

Yutpa: Altay tasarımlarında, Yeraltı Denizi'nde (Tengiz) yaşadığına inanılan, çatal kuyruklu ve dört ayaklı olarak algılanan yılan, yeraltı canavarı. Bazı metinlere göreyse Doymadım Irmağı'nın kıyılarında yeşil baldırlı, beyaz göğüslü, büyük kayığa benzer çeneli korkunç canavarlar vardır. Bunlara Yutpa denir. Yutpa'lar Erlik sarayının bekçileridir. Zaman zaman Abra'nın karşıtı olarak kullanılır.

Şaman giysisinde, cübbenin bir yanında yer alan, yeraltı canavarı olarak algılanan yılanı temsil edecek biçimde çatal kuyruklu ve dört ayaklı olarak tasarılanan, kötü ruhlardan koruduğuna inanılan, siyah kumaştan şerit olarak Yutpa bezemesini görebiliriz.

Eski Türk inanç sisteminde ve efsanelerinde yer alan bu yaratıkların dışında, bir de Türk Mitolojisi'nin temellerini oluşturan karakterler ve onlara ait çeşitli aletler vardır.

Ak Ana: İnsanlara yardımcı olan iyi bir ruh (tanrı) tur. Dünyanın ve insanlığın yaratılmasından önce var olduğuna inanılır. Kara Han'a dünyayı, insanları yaratması için suyun içinde Ak Ana seslenmiştir. Ak Ana'nın Hayat Ağacı'nın (kayın ağacı) dibinde oturduğunu, kutsal ağacın dallarının gökyüzünün katlarına uzandığını orada da çeşitli varlıkların hayat bulduklarını anlatırlar.

Albız : Yeni doğum yapmış olan lohusa kadına ve bebeğine zarar vermek için fırsat kolladığına inanılan kötü ruh. Albız'ın zararına uğrayan kadının ve bebeğin durumu da 'al basması' olarak ifade edilirdi. Al basmasın diye hemen hemen her lohusanın başına kırmızı bir eşarp bağlanır veya civarında kırmızı bir nesnenin olmasına, bulunduğu odada demirden makas, v.s. bir eşya bulundurulmasına dikkat edilir. Al karasının verebileceği zararı önleyen bir yöntem de aynadır. Albız'ın evlenmeyen bir kızıdan türediği de söylenir.

Eje : Törüngey'in karısı, Tanrı Erlik Han'ın emriyle ağacın yasak dallardan meyve yemiş ve Törüngey'e de yedirmiştir. Bunun üzerine Tanrı Kara Han tarafından cezalandırılmış ve doğurmak ve doğum sancıları çekmekle cezalandırılmıştır. Eje Törüngey'e; dokuz oğlan ve dokuz kız çocuğu doğurmuştu

Erlik Han: Tanrı Kara Han'ın oğlu. Kötülüklerin ve kötü ruhların tanrısı. Babası Kara Han'ı dinlemediği için cezalandırılmış ve yer altında yaşamaya mahkum edilmiştir. İnsanları yoldan çıkaran odur. Bir inanışa göre Erlik Han'a kurban kesilirken kurbanın başı batıya çevrilirdi.

Göğün Direği : Kutup yıldızı ; gökle yeri, ruh âlemi ile maddî dünyayı ve aynı zamanda insanla Tanrı'yı birbirinden ayıran bir sınır olarak kabul edilirdi. Tanrı ile ilgi kuran Kamlar, Kutup Yıldızı'na kadar giderler; fakat daha ötesine geçemezlerdi. Tanrı da ruhlarından birini elçi olarak gönderir ve Kutup Yıldızı kapısına kadar uçup gelen şamanlar ile, ancak bu şekilde konuşur ve ilgi kurardı. Ruhlar da bu kapıdan aşağıya inemezlerdi. Bu nedenle bu yıldızla "Demir-Kazık" veya "Altun-Kazık" demişlerdir.

Kam – şaman: Olağanüstü güçlerini olduğuna inanılırdı. Çok süslü giyinirlerdi. Ayınlerde davullarının eşliğinde, hayvan atalarının koruması altında uçtuklarına inanılırdı. Bu yolculuklarında yeraltının veya gökyüzünün katlarına erişirler. Ancak göğün 5. katında oturan "ak tanrılara" kadar ulaşmalarına izin verilirdi. Yeryüzüne tekrar döndüklerinde, uçuşları sırasında edindikleri bilgilerle kavimlerine yardımcı olurlardı. Kam'lar aynı zamanda ilk şairlerdi.

Kan Kuday : şamanlarla görüşen iyi ruh (tanrı). şamanın görüşme yaptığı hastanın iyileşmesine ya da ölmesine karar verir.

Kara Han : (Tengere Kayra Han / Bay-Ülgen) Kara Han bembeyaz bir kazdır. Sonsuz suyun (zamanın) üzerinde uçar durur. Yalnızlığını yenmek için Er Kişi'yi (Erlik Han) yaratır. Ancak Er Kişi onun gibi ak ve temiz değildir. Birlikte dünyayı kurarlar ama Er Kişi yeraltı dünyasının Hanı olur. İnsanları kandırarak onları yeraltı dünyasının karanlık katlarına çekmeye çalışır. Kara Han ise Tanrı Ülgen adını alarak gökyüzünün üst katlarına çekilir. Buradan yolladığı elçilerle ve kutsal hayvanlarla insanları yönlendirmeye çalışır. Bazı kaynaklara göre sonradan "gök tengri" olarak adlandırılmıştır.

Kayın Ağacı: Türkler'in kutsal ağaçlarından biri idi. Tanrı, kendi haberlerini, kayın ağacı yolu ile gönderirdi. Bu ağaç aynı zamanda, bütün insanlığın atası olan, bir "Kadın-Ana" yı da içinde saklardı. Türk Mitolojisi'ndeki bu ağaç gökyüzünde ve cennette bulunuyordu. Fakat bir dişi tanrının; Türkler'in bu ağacının sahibi olduğuna inanılırdı

Körmös: Şeytan

Kurday Kuşu: Tanrı Erlik'in örs ve çekici ile yarattığı ilk kadın olduğuna inanılır. Örs ve çekiç ateşe atılınca bir kadın dünyaya gelmiştir. Tanrı Kara Han, bu kadının yüzüne tükürünce kadın, eti yenmez, tüyü yelek olmaz Kurday Kuşu'na dönüşmüştür.

Maytere : İnsanlara, araba yapmasını, aş yapmasını, ot köklerini öğreten kişi

Mangdaşire: Tanrı Kara Han'ın oğlu. Erlik Han'la savaşmış ve babasının da yardımı ile onu yer altına yollamıştır. Bir süre, Şal-Yime ve Yapkara ile birlikte dünyada kalıp insanları yönetmiştir. İnsanlara icat etmeyi öğreten Tanrı olarak da bilinir. İnsanlara avlanmayı ve eşya ve silah yapmasını ve kendilerini korumasını öğreten yine O'dur.

Ovo: Yol kenarlarında bulunan taş yığınlarına Ovo denir ve kutsal sayılırlar. Orada iyi ruhların yaşadığına inanılırdı. Taş yığınlarından meydana getirilen yapay tepelerin, mukaddes dağ ve tepe yerini tuttuğu varsayılırdı. Ovo'nun etrafında dönüp dua etmek aynı zamanda güvenli bir yolculuğun da garantisidir. Ovo'lara taş atmanın, para ve kumaş gibi şeyler bırakmanın şans getireceğine inanılır

Şal-Yime : Tanrı Karahan gökyüzüne çekildiğinde, Yapkara, Mangdaşire ile birlikte yer yüzünde kalan, kırmızı içip aklını kaybedenleri, körpe çocukları, kısırak yavrularını ve buzağları koruyan, iyilik yapan, Tanrı Kara Han ve hakani için dövüşenlerin , kahramanların, sözüne sadıkların öldüklerinde canlarını yanına alan, onları Körmös'ten koruyan; kendi kendini öldürenleri , zengin malına göz diken, hırsızları, kıskançları ve korkakları korumayan, onların aşından yemeyen ve onlarla savaşan, mücadele eden tanrı idi.

Yalban : Tanrı Erlik'in örs ve çekici ile yarattığı ilk erkek. Örs ve çekiç ateşe atılınca yaratıldı. Tanrı Kara Han, bu erkeğin yüzüne tükürünce Yalban oldu.

Yarsub : (Yer-Su) Yer yüzünde dağlarda, su kenarlarında yaşadığına inanılan iyi ruhlar

Yizimpiy: Dağ ruhlarının genel adıdır. İnsanları koruduğuna kolladığına, iyilik ettiğine ve kötü ruhlardan koruyup yol gösterdiğine inanılırdı. Saygısızlık edenlere ceza verip, hastalık gönderileceği inancı yaygındı. Her dağın ruhu kendi bölgesinde kalır ve başka bölgelere karışmazdı.

Şaman Davulu: Davul, bir arşın çapındadır. İskeleti genellikle sepet yapımında kullanılan söğütten yapılır ve at derisiyle kaplanır. Davulun içinde dikey olarak duran sapı ise genellikle kayın ağacından yapılır. Sapta mars denilen, kamın yer altı dünyasında yaşayan Erliklerin lideri Erlik Han 'a ulaşmasını sağlayan on iki delik bulunur. Deliklerin arasındaki kabartmalar, kamın uçarak ya da yürüyerek geçmek zorunda olduğu dağ sıralarını temsil eder. Sapın üst kısmında, enlemesine, kamın kendisinin ya da hastasının düşmanlarını püskürttüğü yay kirişi olarak adlandırılan sopa bulunur.

Törüngey : İlk günahı işleyen erkek. Karısı Eje'e ve Erlik Hana uyarak Tanrının yasak ettiği dallardan meyve yemiş ve bunun üzerine tüyleri dökülmüştür. cezalandırılmıştır

1.5. ALKARISI

Alkarısı ya da Albastı, bütün Türk boylarında ortak olarak inanılan bir kötü ruhtur. Yörelere ve tarihin akışına göre -birbirine benzer olmak üzere- şu sözcüklerle adlandırılmıştır: Abası, Al, Albas, Albastı, Albıs, Albız, Alkarası, Alkarısı, Almıs.

Doğum sırasında ve sonrasında gerek anne ,gerekse çocuk için çok büyük bir tehlike olarak görülen Alkarısı ve bu ruhla ilgili inançlar Türkler'in çok eski devirlerinden günümüze dek gelen,hala Anadolu ve Anadolu dışı Türkler arasında yaşayan önemli bir mitolojik unsurdur.Doğum sırasında meydana gelen ölümler, erken doğumlar ve sakat doğan bebeklerden Alkarısı sorumlu tutulur¹

Karakteristik bir Türk motifi olan Al ya da Albastı ruhu Orta ve Batı Türkleri'nde Albastı,Alkarısı; Osmanlı metinlerinde Albız; Uranha-Tuba Türkleri'nde Albıs; Altay Türkleri'nde Almıs; Saha (Yakut) Türkleri'nde Abası olarak bilinir.

Kam /Baskı ve Şamanlar Alkarısı'nı genellikle keçi suretinde görürler. Bu inançla ilgili olarak yapılan törenlerde Alkarısı, ana ve çocuktan uzaklaştırılmaya çalışılır. Saptanmış böyle bir törende baksı bir yandan afsun okur, öte yandan bir koyun ciğerini loğusanın ciğeri yerine Alkarısı'na verir. Çünkü Alkarısı'nın amacı loğusanın ciğerini almak ve pişirip çocuklarına yedirmek üzere kaynar suya atmaktır. Eğer ciğer suya düşerse;loğusa ölür.

Araştırmacılar tarafından tespit edilen bu baksı ilahisi/afsununun tercümesi şöyledir:

"Ey şeytanlar, şeytanlar,Bu ciğeri alın,buna kanaat edin,bu kadını öldürmeyin,zarar dokundurmayın!Koyun ciğeri size yetmez mi?Bu koyun ciğerini ciğer saymıyor musunuz?Öyle ise elime kılıç alırım,hesapsız ruhlarımla,size saldırırım."

---

¹ Haluk Akçam, "Erken Ölümler ve Hatalı Doğumlar",Ruhsal Evrim Dergisi, Sayı 25 ,Yıl:1988 Kasım/Aralık

Loğusa kadınlara musallat olan Albastı hakkındaki inançlar ve Albastı'nın musallat olma şekli Kırgız, Kazak ve Anadolu Türkleri'nde bütün ayrıntılarıyla aynı biçimdedir (loğusanın ciğerlerini alıp götürmesi ve suya atması, ocak sahibi erkeklerden korkması, tüfek sesinden kaçması, demirden ,iğneden çekinmesi vb). Kazak ve Kırgız Türkleri'nde keçi biçiminde görünen bu kötü ruhun;Urenha-Tuba Türkleri'nde keçi sesi ile bağırması, Anadolu Türkleri'nde kötü sesle bağırması gibi ayrıntıları da özdeşdir..Kaldı ki bu ruh bütün Türkler'de dışidir; hoppa, hilekar ve yalancıdır.

Urenha Türkleri'nin kam (şaman) dualarında anılan ve kayalarda bulunan 6 sarı Alkarısı; Kazak, Kırgız ve Başkurt Türkleri'nde Sarı Kız biçiminde olan ruh ve Anadolu Türkleri'nin "Sarı Kızlar Efsanesi" arasında da özdeşlik ilişkisi vardır.

Erzurum ve Erzincan inançlarına göre Alkarısı, at yelesini örmekten zevk alır. Yenisey Türkleri'nin bir kolu olan Kalar Türkleri'nin inançlarında da Kaya ve Dağ Ruhu'nun en sevdiği eğlence gece ahırlara girip atların yelesini örmektir.

Loğusanın Kara ya da Kara Bastı'dan korkusunu ve bu Kara'yı kovmak için Kara Bakşı çağrılmasını da Manas Destanı'nın devamı olan Yolay Kaan Destanı'nda şu biçimde görmekteyiz:

"Kara bakşı bar edi Karabaskan katındın Evliyası bar edi..".(Kara bakşı loğusaya gelen cinlere seslenerek:)

"Alıstan kelgen Al-bı deymen Raktan kelgen can-bı deymen..".der.

Burada geçen Al, Alkarısı'ndan başka bir şey değildir.

Kısaca Türk boylarınca Al, Albastı, Albas, Albız vb sözcüklerle adlandırılan kavram hakkında bütün Türk boylarında aynı inanışlar vardır. Loğusalara musallat olan bu kötü ruh Çin Seddi'nden Akdeniz kıyılarına, Kuzey Buz Denizi'nden Hindistan'a dek oldukça geniş bir alana yayılmış olan Türkler'in inançlarında tarih boyunca yer alır. Kuşkusuz bu inanç Türk kültürünün derinliklerinden kaynaklanmakta ve kökleri Eski

Türkler'in "Atlı Bozkır Kültürü"ne dayanmaktadır. Dolayısıyla Alkarısı İnancı, Türkler ve Türk kültürü için tipik ve ayırt edici bir kültürel öğedir.

Alkarısı inancını Türk boylarına göre ele aldığımızda şu sonuçlara ulaşırız:

1.5.1)Kırgız ,Kazak ve Başkurt Türkleri'nde:

Kırgız Türkleri ile Altaylılar'da doğum saati yaklaştığında oba ya da oymak kadınları loğusanın evinde toplanırlar. Doğum yaptırma konusunda deneyim sahibi olan bir kadın ebe (ineci) görevi yapar. Çadırın ortasındaki ocağa bir direk yerleştirilerek buna bir urgan bağlanır. Bu urganın bir ucu duvara bağlanır ve loğusanın koltuk altından geçirilir. Kadın çok acı çekmeğe başlarsa Albastı (Alkarısı) loğusaya musallat olmuş demektir. Bu durumda Alkarısı'nı korkutmak üzere erkekler de toplanır ve "Hay!Huy!" diye bağırmağa başlarlar, tüfekle havaya ateş ederler. Bu gürültü, kadın doğuruncaya ya da baygınlığı geçinceye kadar sürer. Kimi zaman da bir hoca ya da bir baksının işe karışması gerekir.

Kazak ve Kırgız Türkleri'ne göre Albastı iki çeşittir: **Kara Albastı** ve **Sarı Albastı....**

Sarı Albastı'lar hoca ya da baksı'ların (şaman) okumasıyla kaçarlar. Kara Albastı ise, kendisini görebilen ocaklı adamdan başka kimseden korkmaz. Sarı Albastı, sarışın bir kadın biçimindedir; kimi zaman keçi ya da tilki donlarına da girer. Bu ruh loğusalara musallat olup ciğerlerini alır ve götürüp suya atar.

Baksılar ya da ocaklı adamlar Albastı'yı ciğeri yerine koymağa mecbur ederler.Albastı'yı yakalayan baksı kopuzunu eline alıp birtakım afsunlar söyler. Bundan sonra Albastı ciğeri yerine koyar ve loğusada yaşama geri döner. Baksılar,Albastı'yı genellikle keçi biçiminde görürler.

Kara Albastı ya da öteki adıyla Kara, ciddî ve ağırbaşlı bir ruhtur. Sarı Albastı ise hoppa, hilekar ve şarlatandır. İnsanları çoğunlukla aldatarak ele geçirir. Kimi kez

insana dokunmayacağına söz verir ve uzak durur. Ancak hep bir fırsat bekler ve kolayını bulduğunda da zararını verir.

Albastı tüfek sesinden çok korkar.Loğusa albastı olursa tüfek patlatılır. Albastı demircilerden, demirden ve ocaklı adamlardan da korkar. Kazaklar, loğusayı Albastı'dan korumak için çekiç ve bir demir parçası alıp doğum esnasında ;"Demirci geldi! Demirci geldi!" diye bağırlar. Öyle kudretli demirciler ve ocaklı adamlar vardır ki bunların mendili, başlığı bile Albastı'yı korkutmağa yeter. Bu inançların aynısı Anadolu Türkleri'nde de görülmektedir.

1.5.2)Kazan Türkleri'nde:

Kazan Türkleri'nin inançlarına göre de Alkarısı kötü bir ruhtur. Boş evlerde, çöllerde bulunur. Çeşitli biçimlerde görünür. Yolcuların yolunu şaşırır, uykuda basar.

1.5.3)Urenha-Tuba Türkleri'nde:

Uluğ Kem ırmağının dolaylarında yaşayan şamanist Urenha-Tuba Türkleri'nde Alkarısı'na,Albıs adı verilir. Albıs, hiç evlenmemiş bir kızıdan türemiştir. Albıslar kumsal yerlerde ve kayalarda bulunurlar, keçi gibi bağırlar. Kızlara musallat olup hasta ederler. Güçlü kamlar ilahiler okuyarak albısları kovarlar. Kam dualarında "Altı sarı albıslarım " şeklindeki söylemle Sarı Kız olarak nitelendirilerler.

1.5.4)Altay Türkleri'nde:

Altaylılar'ın inançlarına göre Almıs ,kötü bir ruhtur. Kara Nemeler'in yani Kötü Ruhlar'ın başı olan Erlik'in adamlarından ve hizmetkarlarındanıdır. Altay Türkleri'nin Albastı inançları da genel olarak Kazak ve Kırgızlar'ınki gibidir.

1.5.5)Özbek Türkleri'nde:

Özbek inançlarında Alkarısı pejmürde, dağınık saçlı bir kocakarı biçimindedir. Özbek Türkleri loğusayı yalnız bırakmazlar ve Alkarısı'nın loğusayı boğmasından korkarlar. Taşkent'te bir "Albastı(Alvastı) Köprüsü" vardır. Oradan gelip geçenlerin pejmürde bir kocakarı gördükleri söylenir.

1.5.6)Saha Türkleri'nde:

Saha (Yakut) Türkleri'nin inançlarında, bizdeki Alkarısı'nı andıran ve adlarına Abası denilen ruhlardır. Bunlar kötü ve obur ruhlardır. Ayrıca Saha Türkçesi'nde bir albas sözü vardır ki;aldatmak, hile, kadın şamanın büyü; anlamlarına gelir. Abasılar'ın özelliklerinden biri insanın kut'unu (ruhunu) alıp götürmeleridir. Öteki Türkler'de Albastı/Alkarısı, insanın ciğerini alıp götürür.

1.5.7)Anadolu Türkleri'nde:

Anadolu Türkleri'nin inançlarında da Alkarısı'nın önemli bir yeri vardır. Albastı hastalığını temsil eden Albastı yada öteki adıyla Alkarısı, loğusa kadınlara musallat olur. Bazı durumlarda yalnız kalan loğusanın yanına kötü ruhlardan gelerek loğusanın ciğerini alırlar ve giderler; böylece loğusayı al basar. Albastı, loğusanın ciğerini bir suya bırakırsa loğusa ölür. Loğusada korku veya üzüntüden dolayı bir hastalık çıkarsa, bu hastalığa da albastı adı verilir.

Alkarısı/Albastı, tüfek sesinden, ocaklı adamlardan, demirden, demirciden ve al (kırmızı) renkten korkar. Bunun için, loğusa yataкта iken başına ak yaşmak ve al tül bağlanır. Bazen de kadının gözlerine kırmızı olan bir nesne gösterilmez. Alkarısı kimi zaman kayalıklarda, ırmağ kıyılarında bulunur. Geçen yolculara türlü oyunlar oynarlar, kötü bir sesle bağırırlar. Öyle ocaklı adamlar vardır ki bunların mendili, takkesi, başlığı loğusanın odasına konursa albastı olmaz. Alkarısı, kimi zaman Al Kızı olarak anılır. Al Kızı sarışın,uzun saçlı ve çıplak bir kız olarak tasvir edilir.

Erzurum ve Erzincan'da Alkarısı ahırlarda bulunur ve atların yelesini örmekten hoşlanır. Bu yörede loğusaları korkutan ve ciğerlerini alıp götüren kötü ruha Karakura adı verilir.

Alkarısı'nın görünüşü ve davranışları hakkında pek çok anlatı bulunmaktadır. Dış görünümü genelde Al Kızı gibi cezbedici değildir. Uzun boylu, uzun parmaklı ve uzun tırnaklıdır. Çok çirkin ve iğrenç bir surati vardır. Bedeni yağlı, uzun ve siyah saçlıdır. Saçları, aynı zamanda uzun ve darmadağınaktır. Dişleri at dişi gibi iri ve seyrek, ayakları ise terstir. Loğusaların ve yeni doğan çocukların ciğerlerini yiyerek

beslenirler. Genelde kırmızı ya da toprak rengi elbise giyerler; su başında ve ağaçlık yerlerde yaşarlar.

Alkarısı'nın varlığına inanılan her yerde, korunmak için de değişik çarelere başvurulmuştur. Kars'ta özellikle geceleri, loğusa hanımı yalnız bırakmazlar, geceleri ışığı sürekli yakarlar, hasta yalnız kaldığı zamanlarda ise, ağzına sakız vererek onun uyumasına engel olurlar.

Elazığ'da loğusanın başucuna su, süpürge ve Kuran konur, yakasına iğne türü bir şey takılır ve yanında sürekli bir erkek (eşi veya yakın akrabalarından bir erkek) bekler. Elazığ'ın bazı bölgelerinde ise kadının başına soğan, demir çubuk ve Kuran konur. Anadolu'nun birçok bölgesinde loğusanın başına beyaz yaşmak ve kırmızı tül bağlarlar. Kırmızı altın takarlar ve hastaya kırmızı şeker hediye ederler. Çünkü, Alkarısı'nın kırmızı rengi hiç sevmediğine inanılır.

Manisa'nın Karacaoğlanlı köyünde, kapının ağzına kazma kürek konulmaktadır. Bir şişin üzerine, elma, portakal, üzerlik, çörek otu ve mavi boncuk, kırmızı bir kurdeleyle bağlanıp, loğusanın başına bırakılır.

Çukurova bölgesinde de benzer tedbirler alınır. Çocuğun veya loğusanın yastığının altına soğan, ayna, tarak, ekmek, bıçak, koyarlar, yüzünü kırmızı bir örtü ile kapatıp, yatağına da bir iğne takarlar. Ayrıca loğusanın bulunduğu yerdeki bütün suların ağzını kapatırlar. Çünkü, Alkarısı, bazen de kuş şeklinde gelip, suya boncuk atar ve o esnada çocuk ölür.

Bu tedbirler alınmadığı takdirde, Alkarısı'nın loğusanın yanına gelerek, onu rahatsız edeceğine inanılır. Bu durum bölgelere göre, Hibilik (Malatya), Kekoz (Elazığ), Pispatik, Karakura, Kuşboğması vs. gibi isimlerle anılır. Alkarısı, loğusanın yanına değişik suretlerle gelebilmektedir. Bazen yakın bir akrabanın kılığında, bazen çirkin bir kadın görünümünde, bazen de kedi, köpek, keçi, kelle, vs. gibi şekillerde görünür. Alkarısı daha kapıdan içeriye girer girmez loğusanın üzerine bir ağırlık çöker. Hasta o anda aniden kalkıp dua okursa Alkarısı kaçır. Ama, hiçbir şey yapmazsa, bağırarak istediği halde bağırılmaz, ve Alkarısı'na yenik düşerse de, ya ölür ya da büyük bir hastalığa maruz kalır.

Loğusalara musallat olan Alkarıları'nın yanısıra, erkeklere, genç kızlara ve atlara gelen Alkarıları da vardır. Çukurova'daki inançlara göre, kim şalvarını veya siyah renkteki herhangi bir kıyafetini yastığının altına koyup yatarsa onu al basar. Çünkü Alkarısı siyahı sever.

Genç kızlara musallat olan Alkarısı'na "Albıs" adı verilir. Albıs evlenmemiş bir kızıdan türemiştir. Kıskançlığı sebebiyle, genç kızların yanına giderek onların hastalanmasına sebep olur. Alkarısı aynı zamanda ahıra giderek, atı yorar ve yelelerini örerek kaybolur. Hayvanın asabileşmesine sebep olur.

Bekar erkeklere dadanan Alkarısı ise, sarışın ve güzel bir kadın simasındadır. Al Kızı olarak bilinir. Erkekleri cezbettikten sonra, ciğerlerini sökerek öldürür ve ciğerlerini derede yıkayıp yer.

Halk inancına göre, loğusanın veya bebeğin ciğerini yemeye gelen Alkarısı, bir takım hilelerle yakalanıp, göğsüne ya da sırtına bir iğne saplanırsa, tekrar eski yerine dönemez, o aileye hizmet eder. İnsan şeklini alan Alkarısı, göğsündeki iğnenin çıkarılması için sürekli yalvarır. Çünkü bu iğneyi kendisi çıkaramaz ve çıkaramadığı için de kendi dünyasına geri dönemez. Kendini evin hizmetine adayan iğneli Alkarısı çok güzel ve hızlı ev işi yapar. Evin bereketi gün geçtikçe artar.

Alkarısı hakkındaki bir başka anlatı ise yüzünün şekliyle ilgilidir. Ateşi seven Alkarısı'nın gözleri,ateş başında kocaman ve simsiyah birer ayna gibi şekillenir.Her kılığa bürünebilen Alkarısı'nı tanımak güçtür.Çünkü yüzünü her an değiştirebilir.

Birden fazla Alkarısı vardır ve bu Alkarıları asla bir araya gelemez.Yakalanıp sırtına iğne saplananları,kendisini yakalayan kişinin her sualine cevap vermek zorundadır.

Hem loğusalara hem de erkeklere görünen Alkarıları'nın ortak özelliklerinden bir tanesi de hareketlerinin garipliğidir. Yürüyüşleri, oturmaları, kalkmaları, dönmeleri hızlı ve kendini tekrar eder gibidir. Bir Alkarısı loğusaya yaklaşırken, yeni doğum yapmış kadın onun kendisine doğru yaklaştığını anlayamaz. Olduğu yerde dururken, bir göz açıp kapama süresinde başucuna gelebilir. Anlatılan hikayelerde görünen odur ki, yakalanacağını anlayan Alkarısı, tıpkı bir şimşek gibi parıldayarak incecik bir kayış suretinde süzülüp, en ufak delikten bile kaçabilir. Loğusanın ciğerini söküp götürmek için her türlü hileye başvurabilir. Bazen bir yakını şeklinde gelip loğusaya ağzını açtırır, bazen de bir kıl şeklinde ağzından içeriye süzülür.

1.6. ERKEN VE SAKAT MEYDANA GELEN DOĞUMLARDA ALKARISI İNANCI

Plasenta'nın anne karnında çeşitli deformasyonlara uğraması sonucu, annenin düşük yapması ya da erken doğum gerçekleştirmesi olası sonuçlardandır. Tıp biliminin hâli hazırda sadece 1/5 oranında nedenlerini keşfettiği, doğum sakatlıkları ve özürlülük ise bir başka kaçınılmaz sonuçtur.

Halk dilinde "**hilkat garıbesi**" olarak bilinen bu vakalarla, tıp biliminin "**Teratoloji**" dalı ilgilenmektedir. Bugünkü istatistiklere göre, bu gelişme bozuklarının ancak beşte birinin sebebi bilinmekte, geriye kalan beşte dördünün kesin olarak etiyojisi saptanamamaktadır.

Annenin hamilelik esnasında geçirdiği enfeksiyonlar, radyasyon, rastgele alınan ilaçlar, kortizonlar ve sentetik hormonlar, anne serumundaki antikorlar, vitamin ve mineral eksiklikleri, oksijen yetersizliği, kromozom anormallikleri, alkolizm, zehirlenmeler gibi çeşitli sebeplerden etkilenecek doğanlar, bu vakaların ancak beşte birini oluştururlar. Diğerlerinde ise, büyük ölçüde genetik yapıyla ilgili anormallikler olduğu hipotezi gittikçe doğruluk kazanmaktadır. Özellikle son yirmi yıldaki genetik araştırmaları, teratizm konusunda bilinmeyen birçok noktayı aydınlığa kavuşturmuştur.

Gel gelelim, Türkiye'de doğumla ilgili araştırmalarda da bu konu fazla önemsenmemektedir. Oysa ki, etnolojik alanda uygulanan psikososyal yöntemlerin sonuçları ile teratolojik vakaların karşılaştırılması, bu alanda önemli gelişmeler sağlayacaktır. Örneğin, **"tavşandan korkan veya deveye bakan kadının çocuğu yarık dudaklı olur"** veya **"kırk basan çocuğu, hastalıktan kurtarmak için üç Cuma, açılmış kabre yatırmak gerekir"** gibi inançların çok yaygın olduğu Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde, bu hatâlı bedenlerin doğum oranı da artmaktadır. Türkiye çapında **"alkarısı, alruh, albız"** gibi isimler verilen ve bütün sebebi bilinmeyen doğum sakatlıklarında parmağı bulunduğu inanılan mitik bir yaratıktan bahsedilir. Halk inancına bakıldığında, her türlü erken ve sakat doğumdan Alkarısı sorumludur.

Doğu illerinde, **"albastı"** veya **"kırk basması"** denilen durumlarda, **"kırklama"** denen bir tür ritüel ile bu sorunlara çare arandığı bilinmektedir. Eskiden sıklıkla bu ritüelin faydası olmazsa, çoğu kez yeni doğan bebeğin **"albız dölü"** olduğuna inanıldığına ve gizlice öldürülmesi gerektiğine karar verildiğine dair bir takım bilgiler de mevcut.

"Alkarısı" veya **"albız"** denilen bu "kötü ruh"un fiziksel özellikleri, genellikle doğan çocuklarda görülen beden bozukluklarına benzemektedir. Teni kırmızı, bazen kızıl tüylü, tek gözlü, canavar görünümlü, hayvan-insan karışımı bir dev olduğuna inanılmaktadır. Esasen burada bahsi geçen Alkarısı, Türk Halkları'nda bahsedilen Alkarısı'ndan ziyade, Gulyabani ile daha fazla özdeşleşen yapıdadır.

Türk mitolojisinde bu motife çok sık rastlanır. Eski Mezopotamya mitolojisinde de **"alu"** ve **"lamasthu"** adındaki cinlere, Yukarı Mısır bölgesinde **"alabasdria"** adında çocuk düşmanı bir dişi şeytana aynı biçimde inanılmakla olduğunu görüyoruz. Fakat, Prof. A. İnan'ın da bir yazısında belirttiği gibi, Türkler'de olduğu kadar bu motife başka hiçbir yerde böylesine büyük önem verildiğine rastlamak mümkün değildir.

Bir tarafta genetik yapı anormallikleri üzerinde durulurken, diğ er yandan "alkarısı"nın sebep olduğ una inanılan bu vakaların hangi toplumlarda ve niç in bu kadar sık görü ldüğ ünü araştırmak gerekiyor. Özellikle geri kalmış toplumlarda teratik vakaların ve erken çocuk ölümlerinin fazla olmasını, klasik tıp bilgisiyle açıklamak mümkündür. Alkarısı gibi sembollerin ve şamanizmden kalma "alocaklı" denilen usta kişinin yardımına başvurma yöntemlerinin, bu vakaların önlenmesi amacıyla halk arasında benimsendiğini de düşünebiliriz.

1.7. ALKARISI HİKAYELERİ

Alkarısı ile ilgili pek çok hikaye anlatılmaktadır. Bunların bir kısmı köy kahvelerinde kişin anlatılmak üzere uydurulmuş olsa da, pek çok kişinin şahit olduğu yaşanmış olanları da vardır. Rivayetten öteye geç en birkaç anlatı şöyledir.

"Hizmet ettiği eve ekmek yapmaya başlayan bir Alkarısı, su getirmek için kuyu başına gitmiştir. Orada oynayan çocuklardan birini göğsündeki iğneyi çıkarması için kandırır. Çocuk iğneyi çıkarınca, kadın yedi yıl hizmet ettiği eve doğru, 'Evinizde hiç su bulunmasın; paranızın sayısını hiç bilemeyesiniz ve eviniz yaz kiş odunsuz ekmeksiz olmasın' der. Çocuklara da suya atlayacağını, eğer suyun üzeri kan olursa, yakınlarının kendisini öldürmüş olabileceğini söyler. Alkarısı suya atlayınca, suyun üzeri kanla dolar. Kendi taifesi Alkarısı'nı öldürmüştür. O günden sonra da, bu ailenin evinde hiç su bulunmaz, paralarının sayısını bir türlü öğrenemezler ve yaz kiş odunları hiç eksik olmaz."

"İsmail Ağa adında bir kişi uzaktan gördüğü ateşe doğru ilerler. Oraya vardığında, bir Alkarısı'nın ciğer pişirerek çocuklarına yedirdiğini görür. Çocukları doymadıklarını belirtince, Alkarısı, 'Yarın da, İsmail Ağa'nın gelini doğum yapacak, oraya gidip, o üçüncü lokmasını alırken, kıl şeklinde ağzına girip ciğerini alarak size getiririm' der. Gerçekten de, ertesi gün, İsmail Ağa'nın gelini doğum yapar. İsmail Ağa, bunun yanında bekleyip, gelini yemek yerken, üçüncü lokmayı gelinin elinden alıp, yanında getirdiği ayran tuluğunun içerisine atar. Tuluk şişmeye başlar. Sonra, tuluğun içerisindeki kıl, Alkarısı şeklili alınca bunun göğsüne iğne saplayıp, evlerinde çalıştırmaya başlarlar. Alkarısı 12 yıl bu aileye hizmet eder, ancak hep söylenenlerin

tersini yapar. Sonra onların sülalesine dokunmayacağına söz vererek, kendi taifesine dönmek için bir suya atlar. Fakat periler taifesi bunu kabul etmeyerek öldürürler. Köylüler daha sonra bu Alkarısı'nın kanlı cesedini gölde bulurlar.”

Alkarısı bazen de bir kuş şekline girerek loğusanın yanına gelir. Buna "kuşboğması" adı verilir. Kuşa da "Alkuşu" denir. Alkuşu loğusanın yanındaki bebeğe basarak onu öldürür. Bu kuş,eve girerken ağız açık bir su kabı arar, varsa bunun içerisine bir boncuk atar ve o sırada etrafa bir ışık saçılır. Kuş, bu ışıktan faydalanarak bebeği öldürür. Suya atılan boncuğu, birisi görüp de eline alırsa, kuş kaçamaz ve oradakiler tarafından yakalanır.Çukurova'da anlatılan bir efsane şöyledir:

“Loğusanın bulunduğu odaya Alkuşu gelip de oradaki bir su kalıbına boncuk atınca, bunu, orada bulunan bir adam hemen alır. Boncuk alınınca Alkuşu bir kadın şeklinde göze görünür ve boncuğu geri almak için yalvarmaya başlar. Adam bir daha ailesine ve sülalesine dokunmaması şartıyla boncuğu geri verir”

Albasması denen olayın erkeklerde daha farklı olduğunu belirtmiştik. Erkekler, daha çok, gece uyurken bir sesle uyanırlar. Gaipten gelen bu ses, bunları çok uzaklara, tehlikeli yerlere götürerek orada bırakır. Bazen de kedi, köpek, sırtlan, eşek gibi hayvan şekillerine girerler. Elazığ'da bu yaratığa "Kapos", Bingöl'de "Harparik", Malatya'da "Kibilik veya Hıbilik", Diyarbakır'da ise "Kepoz" adları verilir. Çukurova bölgesinde ise, bu durum "Kırkbasması" adı ile bilinmektedir ve genelde erkekler yastıklarının altına şalvar koydukları vakit olur.

“Bir adam bir gece üzerinde büyük bir ağırlık hisseder, gözlerini açtığı anda yanında kısa kısa boyları olan kırk adam görür. Bunlar onu götürmek için uğraşır. Kimi kolundan çeker, kimi bacağımdan, kimisi üzerine çıkıp, onu boğmaya çalışır. Adam yardım istemek için seslenmeye kalkışsa kimse duymaz. Dua okuduğunda biraz kendine gelir, ama gözlerimi kapadığı anda yine aynı kırk adamla yine karşılaşır. Yatağını değiştirip başka bir odaya gider ama kırk adam da arkasından gelir.Derken şalvarını yastığının altına koyduğunu hatırlar.Şalvarı alır ve götürüp suya basar.Besmele çeker ve tekrar yatar.”

1.8. RÖPORTAJLAR

Başlarından Alkarısı ve Albasması ile ilgili olaylar geçmiş olan insanlarla yapılan röportajlar,gerçekten büyük bir bilinmeyenin sır perdesini aralıyor.Yüz yüze yapılan görüşmelerde,olay anını anlatan kişilerin ses tonları,hareketleri ve bakışları, röportaj anında bu tuhaf olayı bir kere daha yaşadıklarını gösteriyor.

Araştırmamı yaptığım süre içerisinde dinlediklerimden bir kaçını, röportaj halinde aktarmakla bu olayların başkaları tarafından bilinmesini sağlamam gerektiğini düşünüyorum.

Ad,Soyad: Gül Aydoğdu

Yaş: 44

Olay Yılı: 1982

Olay Yeri: Antalya

Olay: İlk doğumum çok sancılı geçmişti. Normalde 3 gün evvel doğum yapmam gerekiyordu fakat hastanedeki doktor daha günümün olduğunu söyleyerek beni eve yollamıştı. Bu yüzden doğum sırasında oğlum zehirlenmiş ve ölü doğmuştu.Yıkılmıştım.Derken nefes almaya başladı.Hemşireler oğlumu apar topar götürüp oksijen çadırına koydular.Beni de istirahat odasına aldılar.Çok kan kaybetmiştim.Bir ara eşimden soğuk su istedim.Almak için kantine gitti.O ara yarı baygın vaziyette olduğumu hatırlıyorum.Derken kaynanam girdi içeriye.Elinde koca bir şişe soğuk suyla.Hafifçe doğruldum.Hiçbir şey söylemedi.Suyu bana doğru uzattı.Ve ağızıma dökmeye çalıştı.Ben ağızımı kapatmaya çalıştıkça bir eliyle ağızımı aralamaya çalışıyordu.Üstüm başım dökülen sudan ıslanmıştı.Derken suratına dikkat ettim.Gözleri bomboş bakıyordu.Çığlık attım.Ya da ben attığımı sanıyordum.Derken eşim odaya girdi.Kaynanam sandığım kişi birden ortadan yok oldu.Eşim ne olduğunu,üstümün neden ıslak olduğunu sordu.Daha sonra görümcelerim,gelen kişinin kaynanam değil,Alkarısı olduğunu söylediler.

Ad,Soyad: Memduha Kargın

Yaş: 62

Olay Yılı: 1956

Olay Yeri: Yozgat

Olay: Annem en küçük erkek kardeşimizi doğurduğu zamandı.Babam çalışmak için şehirdeydi.Biz de köyümüzdeki evde kalıyorduk.Annem,dışarıdan babamın kendisine seslendiğini duymuş.Cevap vermiş ama karşı taraftan ses çıkmamış.Bağırılmış bağırılmış ama ne gelen varmış ne giden.Ben o sırada uyuyordum.Derken annemin beni çağırdığını duydum.Kalkıp odasına gittim.Yatağında değildi.Tam odadan çıkarken bir patırtı koptu.Koştum,babamın tüfeğini alıp girdim içeri tekrar.Annem karyolasının yan tarafında yatıyordu.Üzerinde bir ışık gördüm –ki annem o sırada uzun tırnaklı bir kadın gördüğünü söyler hep- ve korkuyla donup kaldım.Sonra tüfeği ışığa doğrultunca tıpkı bi yılan gibi süzülüp pencerenin aralığından dışarı kaçtı.Meğer sonradan öğrendim ki,anneme gelen Alkarısı'ymış. Babamın silahını görünce korkudan kaçıp gitmiş.Demirden bir de erkek eşyasından çok korkarlarmış.

Ad,Soyad: Neriman Kırgız

Yaş: 48

Olay Yılı: 1989

Olay Yeri: Adana

Olay: Ağabeyimle birlikte ahırımızdaydık. Saman balyalarının üstüne çıkmış oynuyorduk. Yanımızda birkaç arkadaşımız daha vardı.Derken atlar huysuzlandı.Koşup yanlarına gittiğimizde yelelerinin örülmüş olduğunu gördük.Başta,ablam bizi korkutmak için yaptı sandık ama sonra ahırın penceresinden bize bakan sarışın bir kadın görünce,bunu ablamın yapmadığını anladık.Çok korkmuştuk.Ailemize söylediğimizde bize bir şey demediler.Herhalde korkmayalım diye dememişler.Aradan yıllar geçti.89 senesinin Temmuz ayıydı galiba.Eşim ve oğlumla birlikte Adana'ya köye gittik.Yıllar içerisinde atlarımızın çoğu ölüp gitti tabi.İki tane kaldılar şimdi.Neyse,bir gece ahırdan bağırış çağırış sesleri geldi.Eşimle birlikte fırladık dışarı.Ahıra gittik.Bir baktım ki bizim

oğlan kenarda,donmuş gibi duruyor.Konuş diyorum konuşamıyor.Aradan bir iki saat geçti.Oğlum kendine geldi.Ne olduğunu sorduğumuzda bize ahırdan sesler duyunca bakmaya gittiğini,o sırada sarışın bir kadının atların sağını ördüğünü gördüğünü söyledi.Bu kadına “Ne yapıyorsun?” diye sorunca kadın bir çığlık kopararak yok olmuş ortadan.Bu olay üzerine ben,ağabeyimle çocukken gördüğümüz kadın olup olamayacağını sordum.O sırada bizimle olan teyzemden,o kadının Al Kızı olduğunu,en büyük eğlencesinin atların yelelerini örmek olduğunu öğrendim.Oğlum o sırada 7 yaşındaydı ve 12 yaşına kadar geceleri odasının ışığı açık bir şekilde uyudu.

Ad,Soyad: Gülser Türker

Yaş: 44

Olay Yılı: 1970

Olay Yeri: orum

Olay: Bu bana annemin anlattığı bir olay.Küçük kardeşimi doğurduğu gece,köyde Cem varmış. Herkes oradaymış Annem de loğusa haliyle evde tek başına yatıyormuş. Kayınbabası,yani Zeynel dedem evde yokmuş. Derken odasının kapısı açılmış. İçeriye yan komşu Selver Hatun girmiş. “Sen gitmedin mi Cem’e Selver Bacı?” diye sormuş. “Yok demiş,sana bir bakayım dedim” diye cevap vermiş.Sonra da “Kız Zülbiye,ne güzel dişlerin var senin,a ağzını da bir bakayım” diyerek üzerine doğru yürümeye başlamış.Yaklaştıkça gözleri fıldır fıldır oynamaya başlamış.Dişleri sapsarı olmuş.Annem Alkarısı olduğunu anlamış.Hemen besmele çekmiş.Alkarısı ortadan kaybolmuş. Derken Zeynel dedem eve dönmüş. Annem sormuş “Baba,Selver Bacı’yı gördün mü çıkarken?”Dedem anlamış tabi neler olduğunu.Annem korkmasın diye “Yok kızım,herhalde ben ayak yoluna girdiğim sıra çıktı” demiş.

Ad,Soyad: Mehmet Getizmen

Yaş: 55

Olay Yılı: 1937

Olay Yeri: Erzurum

Olay: Babamın başından geçen bir hikaye bu.Babam genç yaşlarında, amcamlara ait çiftlikte kalırmış. Çiftlikte ahırda bir kenarda yatmayı çok severmiş.Bir gece sigara tablasını çıkarmış,tütününü kağıdını hazırlamış.Sigara sarıp tablaya yerleştiriyormuş.

Derken ahırda atların huysuzlandığını duymuş. Kafasını kaldırıp atlara baktığında hepsinin yelelerinin örülü olduğunu görmüş.Anlam verememiş.Bu böyle birkaç gece devam etmiş. Derken bir gece,uyur gibi yapıp beklemeye başlamış. Atlar yine huysuzlanmış. Yattığı yerden sessizce doğrulmuş ve atlara doğru ilerlemiş. Birde ne görsün. Uzun saçlı,çıplak bir kadın atların saçlarını örüyormuş. Babam bağırır bağırılmaz kadın bir çığlık atarak havada bir ışık huzmesi şeklinde kaçmış. Babam elindeki nacağı arkasından fırlatmış,nacak gübre yığınınına saplanıp yerle bir etmiş ortalığı. Sesi duyan amcam fırlamış gelmiş. Ne olduğunu sormuş. Babam bir bir anlatınca amcam gülüp, o kadının alkarısı olduğunu söylemiş.

2. “ALKARISI İNANCI” FİLMİ

2.1. KONU

Şehir hayatının getirdiği her türlü yenilikle,bağlı olduğumuz geleneklerimizden birazını daha yitiriyoruz.Bu filmde modern hayatın yersiz korkularının yanında,saflığını kaybetmemiş bir halk korkusu üzerinden yitip gitmiş değerlerimize gönderme yapmayı amaçladım.

Kuşaklar arasındaki çatışmaların ve fikir ayrılıklarının,bazen “Ben bilirim” diyen jenerasyon için ne denli tehlikeli olabileceğini göstermeyi hedefleyen “Alkarısı İnancı” filminde,yeni doğum yapmış bir gelin,kocasısı ve kaynanası arasındaki ilişkiler ile yeni kuşağın haberinin dahi olmadığı kültürümüze ait bir kabusun hikayesi anlatılıyor.

2.2. SİNOPSİS

İsmail,bütün gününü köyün bilgisi Peyker Ana ile geçiren bir çocuktur.Başına gelen korkutucu bir olay ile Alkarısı hakkındaki gerçeği öğrenir.

Ayten ise yeni doğum yapmış bir genç kızdır.Köyden gelenleri küçük gören,örf ve adetlerden hoşlanmayan birisidir.Kocasısı Murat ise şehirde büyümüş,fakat Anadolu kökenli bir gençtir.Doğumun ardından hastaneye gelen Fahriye Hanım,gelini Ayten tarafından terslenir.Gelinine Alkarısı’ndan bahsetmeye çalışsa da Ayten kaynanasını dinlemez.

Murat bu gerçeği öğrenmek istemektedir.Annesine herşeyi anlattırır.Fahriye Hanım,oğluna Alkarısı’nın hikayesini anlatırken,Ayten’i hastanede büyük bir tehlike beklemektedir: Alkarısı!

2.3. AMAÇ

Çocukluğumdan beri hep korku öğelerine ilgi duyarak yaşadım. Video kaset döneminden tutun da günümüze kadar korku adına yapılmış ne varsa izlemeye çalıştım.İşin tuhaf tarafı ne kadar izlersem izleyeyim asla korkmuyordum.Aksine büyük bir keyifle seyrediyordum hepsini.Tabi basılı medyayı da unutmamak gerek.Süper Korku isimindeki çizgiroman serisi,Fenomen ve Bilinmeyen Dergileri,D.R. Koontz'lar,Stephen King'ler,Lovecraft'lar hepsi elimin altından gelip geçmişti.

Arkadaşlarım birlikte çocuk oyunları oynarken,ben Freddy'cilik oynamakla meşguldüm. Ama nedense izlediğim hiçbir yabancı yapım,okuduğum hiçbir yabancı kitap beni korkutmuyordu.Sonra daha çocuk yaştaiken başıma gelen olayı öğrendim annemden.Ardından ailemizdeki "özel" insanları.Hem anne,hem de baba tarafından "ocak olma durumu" sözkonusuydu.Ve ben duyduklarımdan korkmaya başladım.Cinler,periler,alkarıları,mekirler ve tuhaf tuhaf pek çok varlık tüylerimi diken diken ediyordu.Ve bundan büyük bir haz duyuyordum."Evet" diyordum hep kendi kendime,"Bizim hikayelerimiz hepsine on basar"

İlerleyen yaşlarımda daha da içine girdim bu konuların.Burada anlatamayacağım yüzlerce olay yaşadım.Çoğu insanın kalbinin dayanmayacağı durumlarda ve ortamlarda bulundum.Bir yandan da çizdiklerimde,yazdıklarında kullanıyordum yaşadığım her şeyi.

Derken hayatımda büyük bir yenilik gerçekleşti.Bana yetmeyen sayfaların arasından sıyrılıp,sinemanın büyüdü dünyasına girme fırsatı buldum.Daha bölüme girer girmez kafamdaydı yapacağım proje.Kabul edilir miydi?Beğenilir miydi?Hiçbirşeyi önemsemedim.Bunu yapacaktım.Yani "Öteki Dünya" olacaktı ana konum. Ama bir sürü hikaye vardı orada.Hangisini filmleştireceğimi düşündüğüm sırada halamdan dinlediğim son hikaye karar vermemi sağladı. Alkarısı olacaktı konum.Bizden bir konuydu bu.Tamamen yerli!Ve el değmemiş! Sinemaya bir katkısı olacak mıydı peki bunun? Şu an için sanmıyorum. Ancak yeterince insanla paylaşılsa ve ilgi çekerse,işte o zaman sinema emektarlarının dikkatini çekecekti.Çok kısa sürede klişe haline gelip kabak tadı veren "İn-Cin" konusundan öte,daha detaylı bir inanıştı çünkü.

2.4. ÇEKİM TEKNİKLERİ VE İÇERİK

2.4.1. MEKAN SEÇİMİ VE KADRO

Filmi çekmeye karar verdiğim zaman,aslında büyük ölçüde kafamdaki planlar belliydi.Mekanlar ise birkaç eksik dışında yerine oturmuştu.Filmde kullanmak üzere bana metruk ve virane bir ev,bir orman ve köy evi gerekiyordu.Şanslıydım,çünkü 10 yaşımdan beri her hafta sonu ailece piknik yapmaya gittiğimiz bir mekan ve burada bulunan bir virane vardı. Ormanın içinde terkedilmiş bir ev fikri,belki de tüm çocukluğum boyunca zihnime kazınan bu evin yüzündendi.

Senaryo çalışması ilerledikçe ortaya çeşitli mekan açıkları çıkmaya başladı.Bir hastane gerekiyordu.Bu konuda Öger Tours'dan Nuran Umdü devreye girerek bizlere Antalya Özel Yaşam Hastanesi'nin kapılarını sonuna kadar açmıştır.Çekimler için başhekimle görüştüğümde sonra V.I.P. odaları gezdim ve çekime en uygun olan odayı,çekim tarihi için ayırttım.Başhekim,tüm personele çekim günü set ekibiyle ilgilenilmesi konusunda direktif verdi.

Daha sonra sette görev alan Alican Kocabıyık adlı kardeşimizin,anneannesine ait evi görmeye gittim.Filmin son sahnesi için gayet uygun bir mekandı.

Aynı gün içinde çekimin büyük kısmını yapacağım Duacı Köyü'ne giderek,muhtarla birlikte yöre halkının evlerini gezdim.Ve sonunda aradığım evi buldum.Ahırı olan güzel bir evdi.Filmin değiştirmek zorunda kaldığım ilk senaryosu için adeta biçilmiş kaftandı.

Oyuncu seçimi konusunda pek çok kararsızlık yaşadık. Bana senaryoyu yazma aşamasında fikirleriyle ilham veren saygıdeğer Mehmet Getizmen, yönetmenliğini yaptığı Antalya Genç Adımlar Tiyatro'sunun tüm oyuncularıyla bir görüşme ayarladı.Senaryoyu dağıttım ve kimi roller için uygun gördüğüm kişilerden kısa birer canlandırma istedim. Tiyatro ile sinema oyunculuğunun farkını bilmediklerinden,tiyatral canlandırmalar çıktı karşıma.Sonrasında onlara nasıl oynamaları gerektiği yönünde direktifler verdim. Grup içerisindeki birkaç anlaşmazlık yüzünden filmde rol alamayacağını söyleyenler oldu. Kadro açığını kapatmak için tüm çevreden oyuncu aramaya başladım. Fakat Antalya gibi bir şehirde, yaşlı bir kadın oyuncu bulmanın

zorluğunu çok iyi anladım. Kimi özel tiyatrolara ve devlet tiyatrosuna başvurduğum. Fakat yaşlı bayanların oyunculukları böylesi bir film için aşırı dramatikti.

Sonrasında aklıma Mehmet Getizmen'in ablası Necmiye Getizmen geldi. Teklif götürdüm ve kabul etti. Tabi bu sırada genç oyuncuları makyajla yaşlandırmamı teklif edenler de oldu. Fakat kameralar, her türlü makyaj hatasını bulmak üzere tasarlanan canavarlar olduğundan bu fikre sıcak bakmadım. Yetenekli ama makyajla yaşlandırılmış genç bir oyuncu yerine, az da olsa rol yapabilen amatör bir yaşlının oynamasından yana oyumu kullandım. Oyuncu listesi onlarca defa değişti, özellikle çıkarmak zorunda kaldığım sahnelerin ardından elimde kalan fazla oyuncularla ne yapacağımı bilmiyordum. Son bir düzenleme yaptım ve senaryoları oyunculara teslim ettim.

Filmimde kameramanlık ve görüntü yönetmenliği görevlerini yerine getiren arkadaşım Ozan Akbaba'da aramıza katıldıktan sonra, tempo iyice hızlandı.

Artık çekim yapacağımız gün için geri sayım yapıyorduk.

2.4.2. PRODÜKSİYON AŞAMASI VE HAZIRLIKLAR

Film için bir prodüksiyon ekibi oluşturacak zamanım yoktu. Dolayısıyla çekimde kullanılacak ya da kullanılmayacak her parça eşya için kendi başıma koşturdum. Tiyatro grubunun malzeme ve kıyafet dolabından filmde kullanılacak kıyafetleri kenara ayırdım. Böylece oyuncu kostümleri konusundaki eksiklerim ortaya çıktı. Alkarısı ve çocukları için bir kostüm gerekiyordu. Kumaş pazarından kumaşlar aldım. Kıyafetlerin çizimini yaptım. Sonrasında annem ve kuzenime dikmeleri için talimat verdim.

Bu sırada sanayideki işyerimizde sökölüp takılabilir bir şaryo yapmıştım. Daha şaryonun boyası kurumadan, arkadaşım Ozan'ın da teşvikiyle bir vinç yapmaya karar verdim. Hurdacıları ve profil demir satan birkaç yeri gezdikten sonra, gereken malzemeleri de alıp işyerine döndüm. Daha çekimlere başlamadan ve gereken elektronik teçhizatı temin etmeden oldukça masraf yapmıştım. Vincin ana hatları ortaya çıktıktan sonra bu görevi babama devredip, filmde uygulayacağımız plastik makyaj için malzeme almaya bir animasyon malzemesi dükkanına gittim. Neler gerekeceğini ayak üzeri listeleyip malzemeleri alarak dükkandan ayrıldım. Ve sonra bu kadar masrafın

üstüne filmi kendi kameramla çekmemem gerektiğine karar verip,kamera ve ışık sistemi kiralayan bir yer aramaya başladım.Neredeyse tüm günümü alan bu aramaların ardından Best Prodüksiyon ile 3 günlük anlaşma yaptım.Tabi daha sonra olacakları bilmeden.

Sette kamera arkasını çekecek olan Tufan Kınas ve set fotoğrafçısı Özge Karzan ile bir araya geldik.Gerekli buluşma tarihi konusunda hem fikir olundu ve vinci tamamlamak için işyerimize döndüm.Aynı günün gecesinde,set ekibini ve oyuncularını çalışma alanına götürmek için bir servisçi ile anlaştım.

Kıyafetler tamamlandı.Kamera-ışık ve monitör tamamlandı.Makyaj malzemesi ve aksesuarlar tamamlandı.Son anda ajanstan gelen bir haberle elim ayağıma dolaştı.Ajanstan kiraladığım mikrofonun bozuk olduğu anlaşılıyordu.Ertesi gün erkenden ses sistemleri satan dükkanları gezip Boom ya da Evrensel mikrofon bulmaya çalıştım.Sonunda girdiğim Savaş Müzik adlı dükkandan bir adet evrensel mikrofon alıp çıktım.Bu arada vinç halen bitmemişti ve bu canımı sıkmaya başlamıştı.Gerisayım tüm hızıyla devam ediyordu.

2.4.3. ÇEKİMLER

Çekimlerin ilk günüydü ve halen vinç bitmemişti.Çekim yapılacak mekana saat 12'de gitmiştim ve nakliye aracının vinci getirmesini bekliyordum.Bir yandan kostümlerle,diğer taraftan oyuncuların problemleri ile ilgileniyordum.Üstüne üstlük o gün çekimi olmayan tüm oyuncuların ve bu oyuncularının ailelerinin de sete gelişi,kafamı allak bullak etmişti.Öğle yemeği yendi.Ve ben hala bekliyordum.Akşamüstü saat dörtte araç geldi.Ama güneş çoktan gitmeye başlamıştı bile.Bu durumu hesapladığım için sahnelerin yerini değiştirdim.Nasıl olsa tüm oyuncular setteydi.Ama ortada büyük bir sorun vardı.Alkarısı ve çocuklarının plastik makyajları yapılmamıştı.

Makyaj için Mehron marka malzeme almıştım.Satıcının söylediği hiçbirşey gerçekleşmedi.Kolayca yumuşar ve şekil alır dediği plastik malzemeyi en az 6 kişi ayrı ayrı,parça parça saatlerdir yoğuruyordu.Yine de yumuşamamakta ısrarcıydı malzeme.İdare eder dediğimiz bir kıvama geldiğinde ise,yine satıcının söylediklerinin aksine;malzeme uygulama kabul etmiyordu.Ne yüze yapıştırılabiliyordu ne de yüzde

şekil verilebiliyordu.Sinemanın sihrine ve montajın gücüne inanmaktan başka çaremiz kalmamıştı. Alkarısı ve İsmail Ağa'nın olduğu sahnenin çekimlerine başladık.Derken gece 12 sularında telefonum çaldı.Arayan ajanstan Fikret Bey'di.Bana neden hala kamerayı getirmediyimi soruyordu.Ona kamerayı 3 günlük çekim için kiraladığımı ve parasını peşin ödediğimi söylediğimde bana verdiği cevap ilginçti.Malzemeler teslim alındığı saatten itibaren 10 saat gibi bir süre için bende kalabiliyordu.Onuncu saatin sonunda ajansa teslim edilmiş olmalıydılar.Bunun saçmalık olduğunu söyledim ve ajans sahibinin her türlü kolaylığı göstermeleri gerektiğini söylediğini hatırlattım.Bana ukala bir şekilde,ajans sahibinin kardeşi olduğunu söyledi.

Yıkılmışım.Sürekli telefonum çalıyordu.İşin diğer bir ilginç yanı ise,zaten anlaşma gereği ajanstan bir görevli olası durumlara karşı yanımızdaydı.Verdikleri spotlardan bir tanesinin bozuk olduğunu fark ettik.Üzerimize kalacağı kesindi.Zor bela çekimlerin ilk günkü ayağını tamamlayıp sabah 3 civarı eve döndük.

Ertesi gün kamerayı almaya gittiğimde,ajans sahibi Celal Bey'le görüştüm.Kendisine durumu anlattım.10 saatlik kiranın ne demek olduğunu sordum.Çünkü çekim yaptığımız yer bahsi geçen ajansa özel araçla 2 saat uzaklıktaydı.Haliyle bunun anlamı çekim süresinin sadece 6 saat olması anlamına geliyordu.Kendisi durumu anlayışla karşıladı ve ajansın 24 saat açık olduğunu,çekim bitince malzemeleri teslim edebileceğimizi söyledi.

Görevli arkadaşı da alıp çekim mekanına gittim. Herşeyi hazırladık.Alkarısı'nın makyajı kalmıştı bir tek.Fakat ortada büyük bir sorun vardı.Bir gece önce Alkarısı'nı oynayan oyuncu,garip bir nedenden ötürü sete gelmemişti.Telefonlara cevap vermiyordu.Evinde de yoktu.Aslında hiç fark etmeyecekti.Çünkü araştırmalarım gereği, Alkarısı'nın stabil bir bedene sahip olmadığını,yüzünün ve görünüşünün sürekli değiştiğini biliyordum.Yani kimse iki defa aynı şekilde göremeyebilirdi bu varlığı.Yine de bunun kurul tarafından bir devamlılık sorunu olarak algılanacağını düşündüm.Ama mecburen başkası oynayacaktı bu rolü.

Plastik malzemenin ikinci kutusu da birincisini aratmadı.Alkarısı'nın makyajı 3 saat sürdü.Makyaj biter bitmez,yıkılmış eve gittik ve filmin giriş sahnesini çekmeye başladık.Çekimler bittiğinde,sonraki sahneyi alacağımız köy evine döndük.Tüm köy

halkı merakla evin etrafına yığılmıştı.Aceleyle bu sahneyi çekip ahır sahnesine geçmemiz gerekiyordu.Hızlı ve az tekrarlı bir şekilde ev sahnesini bitirdik.

Bu sırada ev sahipleri dışarıdaki çoban köpeklerini komşunun ahırına kilitlemiş,ahırlarını bizim için düzenlemişlerdi.Derken yine Fikret Bey aradı.Ve kamerayı istedi.Telefonda kavga ettim mecburen.Kendisini muhatap almadığımı ve Celal Bey'in sözüne güvenerek hareket ettiğimi söyledim.Dinlemedi.Bu sefer de yanımızdaki görevli çocuğu sıkıştırmaya ve taciz etmeye başladı.Cep telefonları susmak bilmiyordu.Üstüne bir de daha önce senaryoyu okuduğu halde son anda ahırdaki hayvanların yanına girmek istemediğini söyleyen kaprisli bir oyuncu eklenince;filmin belki de en önemli ve en beğenerek çekeceğim sahnelerini bir çırpıda kestirip atmak zorunda kaldım.Bu sahneler için yaptığım hazırlıkların boşa gitmesi ise cabasıydı.Çekimi tamamladık ve kamerayı ajansa bıraktık.

Çekimlerin son günü belki de en eğlenceli ve en rahat günümüzdü.Şehir içindeydik.Ne dağ soğuğu vardı ne de oyuncuların kaprisleri.Bu sefer Fikret Bey bizzat teşrif etti sete.Anlaşılan o ki,o bizi saçma sapan bir şey için kamera kiralamış öğrenciler olarak düşünmüştü.Ama setteki hummalı çalışmayı,herkesin bir şeylere yardım etmek için gösterdiği özveriyi,ailemdeki herkesin yanımda oluşunu görünce bu fikri değiştirdi.Oldukça kibar davranmaya ve yardım etmeye başladı.Tüm hastane personeli bize yardımcı oldu.Oldukça ilgili ve sıcak bir yaklaşımları vardı.Güle oynaya hastane çekimlerini tamamladık.Terasta tüm sete bir yemek verdim.Çıkışta bizi hoş bir sürpriz bekliyordu.Aile dostumuz olan Muratpaşa Belediye Başkanı Süleyman Evcilmen'in ziyareti ile setttekiler ekstradan moral kazandı.Kısa bir görüşmenin ardından son sahneyi almak için Fahriye Hanım'ın evi olarak ayarladığım daireye gittik.Aceleyle ama hatasız olarak çekimleri tamamladıktan sonra Fikret Bey'i ve diğer arkadaşları evlerine bıraktık.

Ertesi gün ajansa gittik ve kasetleri capture makinesine verip yakalanan görüntüleri taşınabilir bir hard diske aktardık.

2.4.4. KURGU

Aradan geçen 2 aya rağmen kurguya başlamamıştım.Bunun başlıca nedeni,kara kara dűřünüyor olmamdı.çünkü filmin en can alıcı sahnelerini,ajans ve oyuncu kaprisi yüzünden çekememiştim.Ayrıca eve gelir gelmez yaşadığım řok da cabasıydı.

Ajans,kasetleri capture ederken defragment özelliğini açık bırakmış olacak ki,en önemli çekimlerin olduğu 3 kasetlik görüntü hatalıydı.Görüntülerde hem pixellenme hem de bantlar yer alıyordu.Kendi kameramda yeniden capture etmeyi denediğimde ise,capture makinesinde arıza olduğunu ve bu yüzden kasetlerin bozulduğunu gördüm.Sonuç benim kameramda daha vahimdi.Elde kalan görüntülerden hiçbir řey çıkmayacağını dűřünüyordum.Bu da filmi bitirmeye yönelik istek duymamı engelliyordu.

Montaj konusunda yardım etmek için Ozan Akbaba gelmişti.Bu sırada filmin müziklerini de yapacaktık.Ona durumdan bahsettim.Olanı biteni gösterdim.En az benim kadar perişan oldu.Belki bir yol bulunur diyerek kurguya başladım.Kaba taslak bir kurgu yaptım.Ama filmin büyük kısmını sahnelerden önceki deneme çekimleri oluşturacak gibi görünüyordu.Biz de sese dayalı kurgu yapmaya karar verdik.Bir kaydın sesi akarken,diğer görüntüden aldığımız parçaları ekliyorduk üzerine.18 saatlik çalışmanın ardından filmin montajını tamamladık.Hemen ardından hem moral olması hem de kafamızı dağıtması için,Tufan Kınas'ın çektiği görüntülerden bir kamera arkası hazırladık.Herşey dahil olmak üzere 26 saat sonunda film ve kamera arkası görüntüleri,DVD'ye yazılacak hale gelmişti.

2.5. TRETMAN

İsmail,hiçbir şeyin farkında olmayan bir çocuktur.Yaptığı yanlış bir hareket sonrasında,bu dünya üzerinde yalnız olmadıklarını öğrenir.Ona bunu söyleyen köyün bilgisi Peyker Ana'dır.Peyker Ana,İsmail'e bir iğne verir ve bununla Alkarısı'nı yakalayabileceğini söyler.

Ayten yeni doğum yapmış,kaprisli,modern olduğunu düşünen bir genç kızdır.Kocasını Murat ise Anadolu kökenli bir ailenin tek çocuğudur.Kimi tanıdıkları Ayten ve kocasını tebrik etmek için,Ayten'in doğum yaptığı hastaneye ziyarete gelmiştir.

Ziyaretin ardından,ziyaretçilere eşlik eden Murat,dönüşte karısının da sevineceğini sanarak ziyarete gelen annesi Fahriye Hanım'la odaya girer.Ayten bu durumdan hoşnut değildir.Çünkü ona göre Fahriye Hanım sadece bir köylüdür.Gelinini tebrik eden Fahriye Hanım beklediği güler yüzü göremez.Oğlundan kendisini geçirmesini ister.Tam odadan çıkacağı anda aklına gelir ve çantasından al bir yemeni çıkartıp,gelininin başına bağlamak ister.Gelini bağırıp çağırır ve onu azarlar.

Fahriye Hanım gelinini Alkarısı'na karşı uyarmaya çalışır.Ama devreye oğlu Murat girer ve annesini odadan çıkartır.Hastane çıkışında Murat,Alkarısı'nı merak eder ve Fahriye Hanım,köylerindeki İsmail Ağa'nın başına gelen hikayeyi anlatmaya başlar.

İsmail Ağa,tarla dönüşünde birden sıkışır ve bir ağacın altına geçip çişini yapar.Bu sırada gelen bir sesle hemen o civarda bulunan virane eve yönelir.Eve yaklaştığında konuşmalar duyar.İçeride ateş yanmaktadır.Kulak misafiri olur ve Alkarısı'nın konuşmalarını duyar.Bu konuşmalardan,Alkarısı'nın aç çocuklarını doyurmak için,İsmail Ağa'nın yeni doğum yapan gelininin ciğerini çalacağını ve bunu da bir kıl halinde gelinin yemeğine karışarak başaracağını öğrenir.Dehşete düşen İsmail Ağa hemen oradan uzaklaşır.

Sıkıntılı bir bekleyişin ardından İsmail Ağa'nın oğlu elinde tuhaf bir bulamaçla odaya gelir.Gelin tam yiyeceği sırada İsmail Ağa duruma müdahale eder ve kaşıktaki kılı alır.Kılı tutup savurduğunda bağırişlar içerisinde Alkarısı çıkar ortaya.Ev ahali korkmuştur.Ama İsmail Ağa ne yapacağını bilmektedir.Peyker Ana'nın küçükken

kendisine verdiği iğneyi Alkarısı'nın sırtına saplar ve onu yakalar.

Fahriye Hanım hikayenin geri kalanını oğluna anlatır.Alkarısı'nın İsmail Ağa'ya karılık yaptığını,yıllarca hizmet ettiğini söyler.Murat tüm bu anlatılana gülüp geçer ve yersiz bir espri yapar.Tüm bunlar yaşanırken,aslında Alkarısı Ayten'e musallat olmuştur bile.Fahriye Hanım'ın kılığında odaya girer.Ve Ayten'in üzerine çöker.Derken odaya Murat girer.Ayten'e annesinin hikayesini anlatmak üzereyken,karısındaki gariplik dikkatini çeker.Ayten kafayı yemiştir.Karısını tutup sarsarken,Murat da Alkarısı'nın kurbanı olur.

Tüm bu olanları önceden bilen Fahriye Hanım odasında yalnızdır.Ensesine saplı duran iğneyi ovuşturmaktadır.Aslında o,anlattığı hikayede İsmail Ağa'nın yakaladığı Alkarısı'nın ta kendisidir.

2.6. SENARYO

SAHNE 1: ORMAN (GECE-DIŞ MEKAN)

İsmail korkmuş bir şekilde koşuyor.Bir yandan da sesleniyor.

İSMAİL:

-Ana!Peyker Ana!Yetiş ana!

Peyker oturduğu yerden doğruluyor ve İsmail'i tutup soruyor:

PEYKER:

-Ne oldu oğul?Neyin var?

İSMAİL:

-İşerken garip garip sesler duydum ana!Çok korktum!

PEYKER:

-Ah oğul!Gider Alkarısı'nın evine işersen tabi korkarsın!

İSMAİL:

-Arkamdan geliyorlar sandım!

PEYKER:

-Korkma ey oğul korkma.Al bu iğneyi,yakana iliştir.Sana kimse yaklaşamaz bundan sonra.

İSMAİL:

-BU ne ki ana?

PEYKER:

-Cin iğnesi oğul cin iğnesi!

-JENERİK-

SAHNE 2: HASTANE ODASI (GECE-İÇ MEKAN)

Gün kimileri için sıradan,kimileri içinse büyük bir mutlulukla başlıyor.Doğum esnasındaki acıları anında unutmuş,alabildiğine mutlu Ayten;hastanedeki yatağında yatıyor.Etrafında onu ziyarete gelen tanıdıkları bulunuyor.

ZİYARETÇİ 1:

-Ne kadar da güzel bir bebek,Allah analı babalı büyütsün.

Hemşire odaya giriyor ve soruyor:

HEMŞİRE:

-İyi günler.Alabilir miyim artık bebeğinizi?

MURAT:

-Tabi ki.Buyurun.

ZİYARETÇİ 2:

-Muratçığım biz gidelim artık.Size mutluluklar dileriz.Hayırlı olsun.

MURAT:

-Ben size kapıya kadar eşlik edeyim.

Hepsi birlikte odadan çıkıyor.Derken içeriye Murat ve annesi Fahriye Hanım giriyor.Fahriye Hanım,70li yaşlarda,orta boylu tipik bir Anadolu kadını.Sanki dünyalar onun olmuş gibi sevinçli.Soruyor:

FAHRİYE HANIM

-Torunum nerde Muradım?Bi göreydim gonca yüzünü.

Ayten kaynanasından hazzetmez bir şekilde,kocasının cevap vermesine izin bile vermeden yanıtlıyor:

AYTEN

-Şimdi emzirip gönderdim.Hemşireler bakım odasına götürdü.

FAHRİYE HANIM

-Keşke erken geleydim. Ne bilem ben yanına vermişlerdir sandımdı.

MURAT

-Sıkma canını be güzel anam.Birazdan yine getirirler emzirtmeye.Bebek bu karnı tok durmaz ki!

Fahriye Hanım gülümseyerek oğlunun yüzünü okşuyor.

FAHRİYE HANIM

-Oğlum.Muradım!Bugünü de gösterdi ya bana Allah..

Ayten kocasıyla konuşan kaynanasını süzüyor.Anlaşamayan bir gelin kaynana oldukları her hallerinden belli oluyor.

FAHRİYE HANIM:

-Neyse Muradım,beni bırak sen hadi

MURAT:

-Tamam anneciğim.

Tam odadan çıkarlarken Fahriye Hanım duruyor.Çantasını açıyor ve içinden kırmızı bir yemeni çıkartıyor.

FAHRİYE HANIM

-Neredeyse unuttuyordum gelinim.Bunu başına bağla,seni kötülüklerden korur.

AYTEN

-Öff..Bıktım ama senin şu köylü köylü inançlarından.Kemlikmiş.Kötülükmüş!

FAHRİYE HANIM

-Güzel gızım bak hele.Biliyom, beni heç sevmiyosun.Lakin gel inat etme.Sana bir zararı yok ki bunun.Bağlayam şu yemeniyi başına.

AYTEN

-İstemiyorum diyorum.Anlamıyor musun?Murat bir şey söyle şu anan olacak kadına!

MURAT

-Anne.Ayten çok yoruldu.Dinlenmesi gerek.Gel ben seni evine bırakayım.Yarın da alır getiririm seni,turununu seversin olmaz mı?

FAHRİYE HANIM

-Emme ben Alkarısı gelmesin diye...
Murat annesine lafını tamamlamıyor:

MURAT

-Tamam anne.Tamam.Hadi gidelim.Bırak gelinin uyasun biraz.

Fahriye oğluna karşı gelemiyor ve başı önünde odadan çıkıyor.Gelin ise arkasından söylenmeye devam ediyor.

AYTEN

-Deli edecek beni birgün bu kadın!

SAHNE 3: HASTANE GİRİŞİ (GECE- DIŞ MEKAN)

Murat ve annesi merdivenlerden iniyor.Murat annesini teselli ediyor.

MURAT

-Annem,güzel annem asma yüzünü hadi...Gelinini tanıyorsun.Huysuzdur biraz ama ne yapıyorsa seni sevdiğinden yapıyor.

FAHRİYE HANIM (mırıldanır gibi)

-He ya!Tabi sevdiğinden

MURAT

-Anam.Peki bu Alkarısı dediğin şey nedir?Şart mı yani yemeniyi takması gelininin?

FAHRİYE HANIM

-Alkarısı uğursuzdur.Cindir.Kötüdür.Yeni doğurmuş gelinlere gelir.Ciğerini,yüreğini kapar gider.

MURAT

-Hahaha!Aman be anne.Bu devirde hâlâ böyle şeylere inananlar kaldı mı Allah aşkına?

FAHRİYE HANIM

-Sen ister inan,ister inanma ey oğul.Gelin hanım bir yemeniyi bağlatmadı bana.Deyemedim ki "Korkman gereken yemeni değil" diye.

MURAT

-E sen bayağı bayağı inanmışsın bu hikayeye be anam.Anlatsana bana şunu iyiden iyiye.Bu alkarısı ne menem bir şeymiş biz de bilelim.

Fahriye Hanım,oğlunun bu isteği üzerine anlatmaya başlıyor.

FAHRİYE HANIM

-Bizim köyde İsmail Ağa diye biri vardı.

~HİKAYE KISMINA GEÇİLİYOR~

SAHNE 4: TARLA – KÖY YOLU (GECE – DIŞ MEKAN)

İsmail Ağa,tarladaki işini bitirmiş; omuzunda küreği ile evine doğru yol alıyor..

Derken sıkışıyor ve bir ağacın altına işlemeye başlıyor.

Çişini yapıp evine yürümeye devam ediyor.Bu sırada korkunç bir ses İsmail Ağa'nın dikkatini çekiyor.İnsan desen insan değil,hayvan desen hayvan değil.İnsanın içini çeken hırıltılı konuşmalar bunlar.

Yıkıntının duvarlarının dibine çöküyor.İçeriye bakmaya hiç cesareti yok amma velakin dinlemekten kendini alamıyor.

İsmail Ağa'nın aklı yerinden çıkacak gibi oluyor.Korku dolu gözlerle başını hafifçe kaldırıp baktığında,Alkarısı ve çocuklarını görüyor.Dinlemeye devam ediyor.

ALKARISI

-Doğurdu bugün benli gelin/Bürünüp kıl suretine lokmasına gireceğim/
Yutar yutmaz beni,ciğerini söküp geleceğim/Bekleyin yavrularım,bekleyin!

İsmail Ağa bunu duyduğunda deliye dönüyor.Koşarak uzaklaşıyor.

SAHNE 5: İSMAİL AĞA'NIN EVİ (GECE - İÇ MEKAN)

Doğum yapan gelinin başında birileri bekliyor.Ortam gayet loş.Bir ocağın ateşinin ışığı var,bir de gaz lambasının ışığı.Derken içeri İsmail Ağa'nın oğlu giriyor.

İSMAİL AĞA'NIN OĞLU

-Baba,yaptım ama yengem yer mi ki bunu?

İSMAİL AĞA

-Yer!Ver sen!

Gelin tam lokmayı yutacakken İsmail Ağa fırlıyor ve oğlunun elini tutuyor.Kaşıktaki bulamaçtan bir saç kılı tutuyor.Ve fırlatıyor.Fırlatılınca sa birden Alkarısı'na dönüşüyor.Çığlık atmaya başlıyor.İsmail Ağa,daha küçükken Peyker Ana'dan aldığı iğneyi çıkarıyor yakasından ve Alkarısı'nın sırtına saplıyor.Alkarısı perişan bir halde yere yığılıyor

SAHNE 6: HASTANE ÇIKIŞI (GECE- İÇ MEKAN)

FAHRİYE HANIM

- Alkarısı o günden sonra 12 yıl bu aileye hizmet ediyor ama ne söylense tersini yapıyor. İsmail Ağa da buna diyo ki "Benim ocağımın alının değdiği yere ilişmeyecen.Kabul edersen seni serbest bırakırım." Neyse bunlar anlaşılıyorlar.İsmail Ağa,sırtına sapladığı iğneyi çıkartıyor.Alkarısı da çıkıp gidiyor bir daha da görünmüyor.O gün bugündür de doğum yapan kadınlara musallat olmasın diye doğum yapanın başına bu al yemeniler bağlanır işte.

-
Murat alaycılığa vurarak annesine dönüyor.

MURAT

-E bizim Mehmet'e de yakalayalım bir tane o zaman.Baksana kaç zamandır evlenmek istiyor,hiçbir kız yanaşmıyor.

FAHRİYE HANIM

-Ah oğul ah.Sen böyle gül eğlen.Allah vere de gelinimin başına bir haller gelmesene bari.

MURAT

-Sıkma canını annem.

Murat,annesini bir taksiye bindiriyor ve evine yolluyor.

SAHNE 7: FAHRİYE HANIM'IN EVİ (GECE – DIŞ MEKAN)

Fahriye Hanım evine doğru ağır adımlarla yürüyor.

SAHNE 8: HASTANE (GECE – İÇ MEKAN)

Bu sırada Fahriye Hanım'a ikizi gibi benzeyen bir başkası da hastanenin koridorlarında ilerliyor.

SAHNE 9: FAHRİYE HANIM'IN EVİ (GECE – İÇ MEKAN)

Fahriye Hanım evine giriyor.Üstünü değiştirmek için odasına gidiyor.

SAHNE 10: HASTANE (GECE – İÇ MEKAN)

Hastanedeki odanın kapısı açılıyor ve Fahriye Hanım (!) içeriye giriyor.Ayten gözlerini aralıyor ve soruyor.

AYTEN

-Ne işin var senin burada hâlâ.Murat götürmedin mi sen anneni?Murat!!Murat!?

Bu sırada Ayten'in yüzü bir anda değişiyor ve çılgınlık atmaya çalışıyor ama sesi bir türlü çıkmıyor.Daha doğrusu çılgınlıklarını kendisinden başka kimse duymuyor.

Bunlar olurken Murat hastaneye dönüyor,karısının yattığı odaya doğru ilerliyor.Kapıyı gülererek açıyor.

MURAT

-Hahaha!Annem neler anlattı inanmayacaksınız!(Derken karısının şoka girdiğini nefes nefese kaldığını görüyor.)

-Ayten!Ayten ne oldu sana?

Murat karısına sıkıca sarılıyor.Bu sırada Ayten Murat'ın omzu üzerinden arkaya bakıyor.Derken Alkarısı elini Muratın omzuna atıyor.

SAHNE 11: FAHRİYE HANIM'IN EVİ (GÜNDÜZ – İÇ MEKAN)

Bu sırada Fahriye Hanım,geceliğini giymiş bir halde yatağın üzerinde oturuyor.Eliyle ensesini ovalıyor.Ensesinde kocaman bir iğne bulunuyor.Ardından Fahriye Hanım çaresizce başını iki yana sallıyor. Anlattığı hikayedeki Alkarısı'nın kendisi olduğu anlaşılıyor.

2.7. ÇALIŞMA TAKVİMİ

Kasım 2007 – Ocak 2008: Oyuncu ve mekan seçimi,ön hazırlıklar.

Ocak 2008 – Şubat 2008: Hazırlıkların tamamlanması ve çekimler.

Mart 2008 – Temmuz 2008: Post prodüksiyon ve Kurgu

2.8. MALZEME VE EKİPMAN LİSTESİ

Kamera: Sony DSR-300

Tripod: Sachtler ENG2CF

Işık: 2x1000 W,2x600W,1x100w Tungsten

Monitör: SONY PVM-9044QM 9 INCH

Şaryo ve Vinç: Özel Yapım

Kaset: SONY MiniDV (60' x 9)

Bilgisayar: Windows XP SP-2,AMD ATHLON 3300 Processor,256Mb GeForce 5500 Ekran Kartı,1 GB ddr2 Ram

Kurgu: Adobe Premiere 2.0,Panasonic MotionDV Studio,Adobe Audition,Adobe After Effects 7.0,Fruity Loops 7

2.9.KÜNYE

Filmin Adı	: Alkarısı İnancı
Süresi	: 10'
Filmin Formatı	: Mini Dv
Tez Danışmanı	: Yrd. Doç. Nigar Çapan Kavruk
Oyuncular	: Mehmet Getizmen, Nemciye Getizmen, Sıla Yıldız, Tuncay Salatacı, Gülendam Açıklın, Cihangir Ayduğan, Yılmaz Şengünlü, Esra Türkmen, Güngör Asena, Abdullah Yılmaz, Melin Getizmen, İkbal Türker, Alican Kocabıyık, Meltem Gültekin
Çocuk Oyuncular	: Volkan Çukurcu, Ceyda Çukurcu, Yenem Atalay
Senaryo & Yönetim	: Rıza Türker
Yardımcı Yönetmen	: Ozan Akbaba
Görüntü Yönetmeni	: Ozan Akbaba
Kamera Asistanı	: Alican Kocabıyık
Sanat Yönetmeni	: Rıza Türker
Sanat Asistanı	: İkbal Türker
Makyaj & Kostüm	: Rıza Türker, Ozan Akbaba, Gülser Türker, Dilek Çukurcu
Montaj	: Rıza Türker, Ozan Akbaba
Ses	: Faruk Kalelioğlu
Işık	: Alican Kocabıyık
Müzik	: Ozan Akbaba Kömeş Şaman Müzikleri
Ulaşım	: İsmail Çelebi
Set Fotoğrafçısı	: Tufan Kınas, Özge Karzan
Yapımcı	: İsmail Türker, Rıza Türker
Seslendirme	: Gözde Özcan

SONUÇ

Sanat insan duygularından beslenen bir asalaktır.Yapıştığı bedenden gücünü alır,ve bedene ihtiyacı olan gücü verir.İnsanın hamurunda yer alan taklit yeteneğinin bir yansıması,bir katarsisidir sanat.Her şeyi taklit edebilen insanoğlu, söz konusu duygular olduğunda taklit yapma özelliğinin sekteye uğradığını görür.Sevmenin,mutluluğun, ne kadar duygu varsa hepsinin taklidi yapılabilir ve hepsinin de sahtesi olabilir.Öfke ve korku dışında...

Sanatçı doğadan ve toplumdan beslenir.Taklitler çağında farkında olunmalıdır ki, toplumun taklidi olmaz ve zaten taklit işlere de toplum sahip çıkmaz.Binlerce resme,binlerce şarkıya,binlerce filme hayat verecek kadar zengin topraklar üzerinde yaşarken,tüm bu değerlere gözümüzü kapatıp;uyarlamalar ya da özentî yapımlarla halkın karşısına çıkmak;olsa olsa içimizdeki sanatçı ruhu katletmek demektir.

Aşk hikayelerinin,halk masallarının binlerce uyarlaması filme alınırken,hemen her filmde sevgi,saygı,aşk,üzüntü anlatılırken;belki de aralarındaki tek gerçek duyguya;korkuya besin sağlayacak kaynaklar bulmak konusunda hiçbir sıkıntımızın olmadığı;buna rağmen son dönem korku sinemasının kendini tekrar ettiğini ve kısa sürede klişeleştiğini söyleyebiliriz.

Tez konusunu seçtiğim zaman bana sorulan "Bunun sinemayla bir ilgisi var mı?" sorusuna şu anda çok daha iyi cevap verebilir haldeyim.Evet!Bizi sadece biz anlarız.Bizi sadece biz heyecandırırız!Ve bizi sadece bizim hikayelerimiz "gerçekten" korkutabilir.

Netice olarak diyebiliriz ki : Alkarısı ve albasması, insanlığın var oluşundan beri devam eden inanış sistemidir. Ayrıca bu, sadece bir halkinanışı olmayıp, aynı zamanda efsane tipidir. Değişik konuları ihtiva eden efsanelerin, "Olağanüstü Varlıklarla İlgili Olan Efsaneler" kısmında yer almaktadır.

Bu efsaneler, yurdumuzun hemen hemen her yöresinde, birbirine benzer şekillerde anlatılmaktadır. Anlatılan her efsanenin dini ve inandırıcı bir özelliği vardır, aynı şeyler, incelemesini yaptığımız Alkarısı için de söylenebilir.

Bugüne kadar, bir çok araştırmacı, Alkarısı'nı veya Albastı'yı bir inanış sistemi olarak değerlendirmiştir. Fakat biz, bu inanışların, zamanla nesilden nesle aktarılırken, inandırıcılık,kısa ve nesir şeklinde olma özellikleri ile efsaneleştiğini görüyoruz. Bunu da normal karşılamamız gerekmektedir. Çünkü,hemen hemen her efsanelerin bir gerçeklik payı vardır.

Bugüne kadar hazırlanan Alkarısı ile ilgili derlemeler, daha çok folklorik bir değer taşımakta olup,bu durumdan kurtulma çareleri üzerinde durulmuştur. Son zamanlardaki yeni derlemelerde, erkekleri ve genç kızları da Al basabileceğinin tespit edilmesi, tüm bu araştırmaların önemini göstermektedir. Anlatılanlar incelenip derlendikçe, ortaya bu efsaneyle ilgili bilinmeyen yönler çıkmaktadır.Bu da bize, halk efsanelerinin aslında önemini hiçbir zaman yitirmediğini ve hâlen bir şekilde anlatılarak varlığını devam ettirdiğini gösterir.

Bir diğer sonuç ise,birkaç cümleden ibaret bir Alkarısı efsanesi veya inanışının, Anadolu'da ve bütün Türk Boyları'nda bilinmesidir. Bu da bize, Türk Kültür birliğinin bir ispatıdır.

Peki bu tez filminin yapılmasındaki asıl amaç izleyenleri korkutmak mıdır? Bir film,seyirciyi izlerken değil; bittikten sonra etkilemeye başlamalıdır. Bu benim kişisel görüşüm ve çalışma prensibim.Efsanelerle dolu bir okyanusta,tek bir damlaya dikkat çekebilmek,işte benim asıl amacım bu!

Alkarısı İnanıcı adlı bu yapımla birlikte,amatörlüğümü biraz üzerimden atmak ve ardından bu tip denemelere gerek duymadan "gerçekten" korkutmaya başlamak ise bir sonraki hedefim.

KAYNAKÇA

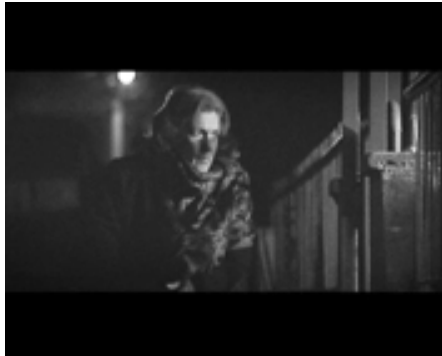
- ACIPAYAMLI, Dr. Orhan: **Türkiye’de Doğumla İlgili Adet ve İnanmaların Etnolojik Etüdü**. Sevinç Matbaası, Ankara 1974, 172 S.
- AKÇAM,Hâluk: **Erken Ölümler ve Hatalı Doğumlar**, Ruhsal Evrim Dergisi, Sayı 25 –1988 Kasım/Aralık.
- AKTAŞ, Recep: **Batıl İnanışlar**, İstanbul 1973.
- Asker Kartları, Halkbilim araştırmaları, Gelenekler,İnançlar, Cilt 1, Mersin 1988, 43 -44.
- BAŞAR, Doç. Dr. Zeki : **Erzurum’da Tıbbi ve Mistik Folklor Araştırmaları**. Sevinç Matbaası, Ankara 1972, 272 S.
- BORATAV,Pertev Naili: **100 Soruda Türk Folkloru**,Gerçek Yayınevi,İstanbul 1984.
- 1.Türk Halk Kültürü Araştırma Sonuçları Sempozyumu Bildirileri II. Ankara 1996
- Folklor ve Etnoğrafya Bibliyografyası (M.E.B. Milli Folklor Enstitüsü Yayınları.)
- İNAN, Abdülkadir: **AI Ruhü Hakkında**,Türk, Tarih, Arkeologya ve Etnoğrafya Dergisi, I-1, Ankara,1933.
- KARADENİZ, Fikret : **Giresun Yöresinde Cin, Peri, Büyü, Cadı’nın İnanç ve Masallara Katılımı**, Türk Folklor Araştırmaları, VII, 80-81,1986.
- ÖRNEK; Doç. Dr. Sedat VEYİS: **Sivas ve Çevresinde Hayatın Çeşitli Safhalarıyla İlgili Batıl İnançların ve Büyüsel İşlemlerin Etnolojik Tetkiki**. DTCF Yayınları, Ankara 1966, 137 S.
- ÖZTELLİ,Cahit: **"Albastı, AI karısı, Korunma ve Tedavisi"**,Türk Folklor Araştırmaları, 10 (209), Aralık 1966.
- SEVİNDİK, Hüseyin : **Akçaören ve Yeşilöz (Nevşehir) Köylerindeki Doğum Geleneğinin Halkbilimsel Açidan İncelenmesi**. 227-242. ss.
- YILMAZ, Mithat: **Elazığ’da El Karısı İnanması**, Türk Folklor Araştırmaları, Sayı 215,1967.
- Söyleşiler,Röportajlar ve Araştırmalar.
Anlatıcılar: Mehmet Getizmen, Çiğdem Getizmen, Gülser Türker, Temam Salma, Sultan Ayduğan, Rabia Şengünlü, Aysel Cengiz, Gül Aydoğdu, Neriman Kırgız, Memduha Kargın
- www.sinematurk.com

EKLER

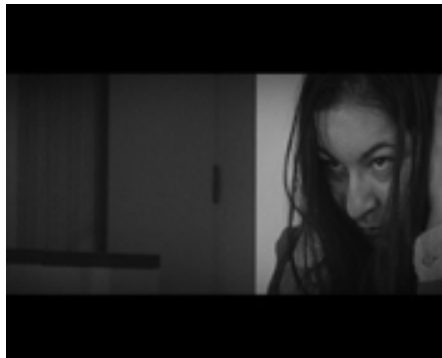
1- Filmden Kareler:

İsmail Ağa'nın Alkarısı ile İlk Karşılaşması

Hastaneden Evine Dönen Fahriye Hanım

Alkarısı'nın Saldırısına Uğradıktan Sonra Ayten

3- Vinç İmalatı

4- Birkaç Sahne İçin Yapılmış Örnek Çizimler

